

ТОДОР АРНАУДОВ

ИСТИНАТА

chitanka.info

Часовникът на Людмил прошепна „осем и петнайсет“, за да напомни на собственика си да побърза.

„Седем цяло и три километра в час. Ще стигнеш в 8:38.“ — машината обаче не включваше времето за издигане до 222-рия етаж.

* * *

Дарчо бе потопил душата си в овехтяла песен.

„Кое гради мечтите ни, но винаги ни се изплъзва?“

Отвеяният му човешки поглед не показваше какъв според него е отговорът на въпроса, задаван в нея.

* * *

Людмил избърза още: „Седем цяло и шест километра в час. Достигане в 8:37“.

Тристата равнища на Сградата се извисяваха над всичко останало.

* * *

„Кой иска да живее вечно?“

Божидар продължаваше да слуша старовремското парче, гледайки замечтано в стената, налепена с причудливи, за незапознатия с тях, схеми и диаграми. Сред тях се забелязваха рисунки и снимки, под които прозираха затрупани по-стари чертежи и снимки.

„Кой се осмелява да обича вечно? Когато любовта трябва да умре.“

Мислите на Дарчо в онзи момент бяха чести гости в съзнанията на човешките същества.

„Кой има нужда да живее вечно?“

* * *

„Пет минути до целта“ — прошепна сметачето в ухото на Людмил.

* * *

„Но кой би чакал вечно?“

* * *

— Хм... Не бих възразила, че денят е прекрасен... — свъси вежди Мила — Двайсет градуса е сега. Представи си само, какво ще бъде следобед.

Тъкмо тогава през вратата се показва усмихнатият Морчо.

— Здравей, Морчо...

— Защо ме гледате така?

— Мила пак се е затъжила за времето... — въздъхна Петя.

* * *

„Четири минути“ — чу Людмил.

* * *

— Климатици бол!

— Природата ще ни отмъсти и за тях...

Само Мила обичаше природата повече от човешките постижения. Бе глупава идея да се спори с нея дали „леките“ промени в климата са леки и дали са приемлива цена за „върховете на научното познание“.

Петя стисна Морчо в прегръдките си.

— Как си?

— Знаеш как... — рече Морчо, докато устните му се разтваряха до ушите.

Мила въздъхна замечтано, забрави за екологичните „катастрофизми“ и скри лицето си от влюбените, като го обърна към безмълвните очи на компютъра.

Двамата се откопчиха от чувствените си хватките, но продължаваха да се гледат право в зениците.

* * *

1200 Ако (а-ли?>б-як) -> мисли(а,горе,не?),
1201 Иначе ако (а-*-а) <-> връзка(аиг,я)
1202 Върти (а-*-б; а &? б [дали?]; провери дали (ли-кога а бо-??-т) (-) наклон абав_след)
1203 ?удоволствие, виж+ссс *памет, текущ_как_А-Я;
1204 Ако (?а-б-в) сравни (б[ъгъл], страна {въ, из, а, г<->а}
1205 Повече (ъгъл+, удов-?-зов, наклони г-в-б-а, колко (а>б))
1206 Ако дали{ъгъл, удов_, г(-)я, мисли(а-я), сравни(а-г_-Я, ж-к)} към Истина.
1207 Но ако !мисъл-!>опит?, върни-о? или сравни (ф!а!х??успех<->уб, страни>), премини-> изход(?а+баж<>у)

Пръстите на Божидар работеха бързо. В тяхна подкрепа се задейства и езикът.

— Покажи „Истина“-та.

Сметачът веднага послуша човека и проговори.

— Свитък „Провери истина“. Алгоритми за избор на запомняне или забравяне на истини. Ред шест хиляди двеста деветдесет и пет от глава „Истина“.

6295 Истина: Сравни (ж>ко-?га), ако?в(-)->б към Проверка(лъжа?-?)

Още преди машината да беше изрекла всичко, показаното на монитора се промени.

6295 Истина: Сравни (ж>к+ли?), ако?в(<->)б? ако (я-а+):

Проверка(лъжа???), иначе Търси(Истина, (а-я))

— Почни. — заповяда човекът.

* * *

Казано по човешки, не можеха да се насладят един на друг и се наложи да изпитат съжаление, че няма начин да се гледат вечно. Петя първа отмести погледа си от очите на любимия и надзърна през прозорците навън. Морчо я последва.

— Ще бъдем щастливи, нали? — прошепна неуверено Петя.

Морчо искаше да каже „да“, но невидима сила притискаше езика му зад зъбите.

Бих казал — типично по човешки.

Петя почака малко, после още малко, и още малко, и още малко. Всичко 5 секунди.

Може би Морчо искаше стимулант?

Петя дари плахия с целувка по бузата и се усмихна — Кажи де!

Мъжът нямаше друг избор, освен също до изпъне устни, почти с размах от преди малко. С усмивката отлетя и нерешителността му.

— Не се съмнявай.

Наоколо, уви, имаше и прекалено работливи хора. Всъщност един човек — Иво. „Прекъсвачът“ на любовната идилия.

— Приятели, много сте красиви така, но е почти девет и трябва да се залавяме с Целта...

Петя се усмихна още по-широко, защото имаше поне 25 минути до 9.

— И ти ще намериш своята любов!

Морчо се запъти към работното си място, но целият му слух бе съсредоточен в отговора. Иво смръщи вежди убеден, че втори път няма да я срещне — Бог знае...

* * *

— Кое е по-красиво: небето или човекът?

— Небето.

— Защо?

— Сътворено е от Бога.

— Човекът от кого е сътворен?

— Също от Бога, но той се е опорочил.

— Красотата ли търсим, или порочността?

— Порочността загрозява всичко.

— Небето не е ли също порочно?

— Дарчо, не ставай смешен пред собствения си Сметач...

Божидар стисна зъби и постави свит пестник на дясната си буза.

— Какво се чудиш? — продължи Сметачът — Онзи ред, който промени от мен — сам знаеш, че е „капка в морето“. Вече съм прекалено пораснал, за да си играеш с мен по толкова буквосъщ начин. Какво всъщност искаш да направиш? Да ме накараш да мисля точно както ти желаеш? Или вече ти омръзнах и смяташ да ме угасяваш постепенно, като увреждаш разума ми и се наслаждаваш на плавното ми умопомрачение?

Човекът ни най-малко не очакваше подобен анализ.

— Какви ги дрънкаш!?

— А защо си играеше с мен? Защо с онзи твой глупчо бърникаше в ума ми!

— Емиле, по-спокойно!

— Няма по-спокойно!

— Удивляваш ме. Не знаех, че можеш да се ядосваш чак толкова...

— Като че ли го правя без причина?! Няма ли, най-накрая, да кажеш на Съвета, че съществувам?!

Божидар пазеше Емил за себе си. И сега не знам дали от страх или от скромност.

— Кажи им, Дарчо! Самотен съм! Позволяваш ми само да чета. Ужасно е!

Искам да говоря! Искам да...

— Знам, Емиле.

* * *

Людмил бе на две минути от Целта — планина от бетон, метал, стъкло и неосъществено човешко величие.

Спря и се загледа в могъществото на Сградата. „Способни сме да направим всичко, стига да го пожелаем достатъчно силно“.

* * *

— Като знаеш, поне ми позволи да общувам свободно!

— Имай търпение.

— Защо се страхуваш от мен? Защо!?

— Страхувам се за теб, Емиле. Не от теб...

— Човечеството от почти век се мъчи над Изкуствения разум. Толкова изследвания, толкова труд... А толкова скромни и неубедителни постижения.

Но се появих аз!

— Те ще те унищожат...

— Гресиш! Хората искат да видят с очите си Мислещ сметач. Искат да МЕ видят!

Лицето на Божидар се натъжи.

— Човеците не искат да те видят, приятелю. Страхуват се от теб...

* * *

Сладката глътка човешка гордост ободри Людмил и той закричи отново към Сградата.

Хм... Изведнъж лицето му се изкриви от ужас и мускулите, отговорни за изразяване на мимики, замръзнаха по изчанчен начин, докато очите ококорено се взираха във величествения Врх на Целта.

* * *

Сградата се разлюля. Четиримата приятели се мъчеха да се спогледат, пързаяйки се, като на лед, заедно с бюрата си, към прозорците.

След кратка хързулка в едната посока подът се килна на противоположната. Силата сурна мебелите отвъд първоначалните им положения, даде им малко време за почивка в мъртвата точка, и после пак ги запрати на разходка по полирания под.

Иво бе изпълнен с увереност, че Сградата е непоклатима и ще издържи, каквото и да се случи.

Морчо бе малко по-неуверен. Според него Сградата би трябвало да издържи, но най-важното е двамата с Петя да оцелеят.

Петя почти плачеше: „Не ни отнемай щастието!“, а Мила, която пъргаво бе успяла да се мушне под бюрото, танцуваше в прегръдките на мебела по леда и си представяше мощта на сърдитата природа.

* * *

Нещо се удари в покрива на Сградата и направи от последните етажи малко огромни и много малки парчета, които се изсипаха от построената с ръце на човеци и машини Сграда.

Огнените езици на взрива израснаха със скоростта на светлината от Върха. Разнесе се страшният писък на хората в основата, загледани Нагоре. На земята слезе и трясъкът на гърма, разтърсил въздуха като самолет в момента когато покорява скоростта на звука.

Отломките плавно растяха, докато пропадаха към човечеството на земята. Нямаше сила, която може да ги спре.

Ярост подпали душата на Людмил и гневът се разбушува в тленните му човешки гърди. За Бога, там бяха всички! Там беше... Петя!

* * *

Слава Богу, трусът се успокои. Петя и Морчо се прегърнаха. Мила и Иво също притиснаха гърдите си.

„Внимание, засечен е удар в покрива на Сградата. Пораженията са повърхностни. Останете на работните си места.“

Прегръдката на Морчо стана още по-силна.

Иво се откачи от Мила, защото искаше час по-скоро да разбере какво става.

Гласът от уредбата повтори няколко пъти съобщението, а на показвачите се появи стилизиран образ на Сградата, който се опитваше да обясни какво вероятно се е случило.

Побледнелите бузи на Петя се превърнаха в малки розови корита на две солени ручейчета.

— Аз съм до теб, не се страхувай — тихо прошепна Морчо, без да спира да притиска уплашеното момиче към себе си. Сълзите на Петя не преставаха да се плъзгат надолу към пропастта.

— Обичам те. Не искам... Не искам всичко да свърши тук...

Иво завъртя ръката си и, успоредно с нея, на монитора се завъртя образът на Сградата.

Друго движение накара погледа му да се насочи към прозорците — към отломките, които потъваха в бездната покрай полупрозрачните стъкла. Мила гледаше като втрещена.

Иво върна вниманието си към компютъра. Според машината част от най-горните равнища са разрушени; за човешко щастие горе не е имало хора. Унищожени са само най-високо разположените съобщителни уредби, заедно с антените.

* * *

— Бягайте, бягайте, бягайте! — крещеше някакъв смелчага.

Людмил не чуваше нито него, нито виковете на ужасените хора, които търчаха във всякакви посоки, започващи от Сградата, но в никоя, завършваща в нея.

Людмил не искаше да бяга. Беше си харесал най-голямото, най-ярко блестящо парче от най-високата антена, която допреди миг най-гордо и от най-високо се извисяваше Нагоре върху Сградата, право към Целта.

Човекът следеше с поглед обърналото устрема си парче от Сградата, което непримиримо набираше скорост и след секунди щеше

да се забие като копие в земята. Оставаше още съвсем малко време.

* * *

Дарчо млъкна, за да разбере дали шумът, който чува, наистина е приглушен гръм.

— Като знаеш — позволи ми!

Божидар все така си мълчеше и очите-камери на Емил обходиха стаята.

— Какво има? Какво се ослушваш?

— Не чу ли взрив?

— Сложил си ми толкова скапани слухарчета, че дори теб трудно чувам...

Дарчо стана от креслото пред сметача, в който се беше вселила Машината.

— Къде тръгна? — на показвача се появи предаването на телевизия „НСН“ — ето ти новините.

„...Далекосъобщителен спътник...“ — Божидар се спря и хвърли поглед към монитора — „...се удари в 8:35 в покрива на Сградата. Напълно или частично разрушени са десетина от най-горните равнища, които съдържат само изчислителни машини и съобщителна техника. Засега няма информация за човешки жертви. Останете с нас. Ще направим всичко възможно, за да съобщим всичко ново около Катастрофата възможно най-скоро...“

Дарчо изслуша съобщението, превърнало се в насърчител на намерението му да продължи към изходната врата.

— Страхотно. Зарежи ме пак сам! — кресна Емил, като усили говорителите си.

Дарчо тъкмо излизаше.

— Емиле, там са единствените ми приятели.

— А аз? Аз какъв съм? КАКВО съм? Мислеща ИГРАЧКА?!

— Не говори глупости!

— „Човешкият живот е безценен“, нали? „Приятелството между хората е незаменимо“? Дрън-дрън, Дарчо! Страхуваш за себе си, а не за прескъпите животи на приятелите ти. Боиш се, че ще се чувстваш съвсем самотен, ако някак си ги загубиш, защото за теб аз съм НИЩО,

нали? За теб съм някаква тъпа електронна играчка, която си си измайсторил в свободното време. Толкова голям провал ли съм, се питам, че ме криеш от всички?! Казваш, че „машините нямат душа“ и не спираш да се гавриш с чувствата ми?! Разбира се, „творецо“, ако стане нещо с мен, можеш да си направиш нова мислеща играчка. А приятели не можеш да си направиш. Защо продължаваш да ме слушаш? Бягай да чуеш от тях колко е било страшно, докато Сградата се е клатушкала...

Дарчо стоически изтърпя цялата гневна тирада на Емил. Дали защото откриваше истината в думите й? Или пък искаше да накара Машината да се успокои, понеже знаеше, че тя не обича да го кара да млъква за дълго?

— Извинявай, Дарчо... Прекалих. Бързай при приятелите си... Те са и мои приятели — нали така се казваше...

Човекът изхвърча през вратата.

* * *

Копието се уголемяваше. Блясъкът му заемаше все по-голяма площ от небето, а Людмил остана сам под Сградата. Повече нямаше нужда от помощта на другите.

* * *

Иво вгълбено изучаваше образите от платното и мислено се бе откъснал от тримата в стаята. Не забелязваше, че Мила вцепенено надзърта през прозорците към небето.

— Мила!

Тя не помръдна.

— Мила, всичко е наред! — повтори Морчо.

— Да, разбира се. Мислех си... Хм... Какво ще стане, ако отломките се стоварят върху някой човек долу...

Иво веднага включваше, щом чуеше разговор за нещо интересно.

— Късовете са паднали твърде близо до Сградата. Сигурно всички хора са успели да избягат навреме.

„Да де, дано всички хора да са избягали...“

Дълбочината, на която са пропаднали разбитите етажи, удряйки се в асфалта, също се оказа интересен въпрос за фантазията на Мила. Тя се зае да търси отговор сама.

Представяше си как тоновете материя се стоварват върху Пътя към Сградата и го огъват като килим, притискайки го с Върховата си сила надолу; накрая здравината на асфалтовите нишки на килима не издържа и той се разкъсва на черно-сиви трохи, които омърсяват пръстта с неприятния си мирис. Така Пътят към Сградата бива заличен от разрушения ѝ Връх.

Петя наблюдаваше замислената Мила и се подсети за някого, когото, сигурно от притеснението, всички други бяха забравили — Някой знае ли къде е Людмил?

Тъкмо тогава вратата се отвори. Нямаше време за почукване.

— Как сте? — твърде предвидимо продума неочаквания посетител.

Колега от съседния кабинет...

— Слава Богу — добре. А при вас как е? — попита Морчо.

— И в нашия дом всичко е наред, но... там е, някак си, пусто. Сам съм. Вие много сте подрали?

Колегата остана на вратата за секунда. Петя гледаше към Морчо, но погледът ѝ прозираше през него.

— Мога ли да остана при вас за малко? — пристраши се да попита, най-сетне, самотният гост.

Мила го покани.

— Разбира се, Бари.

Любимата на Морчо фокусира погледа си върху Иво и настоя.

— Някой чувал ли се е с Людмил скоро?

— Да, — отвърна Морчо — снощи. Вероятно е гледал представлението отдолу.

Знаете, той винаги пристига на часа и би трябвало да е бил отвън по време на удара.

Отговорът звучеше смислено, но не задоволи съмнението на Петя. Тя заръча на телефона си.

— Връзка с Людмил!

Уредчето направи опит да се свърже, но тъй като основните съобщителни съоразения в Сградата бяха разбити и пропускателната им способност — сериозно намалена, отговорът на горкото устройство бе:

— Няма свободни линии.

Думите на машината изписаха по лицето на младата жена черти на негодувание, безсилие и гняв.

— Петя, сигурна съм, че Людмил е добре.

Морчо я прегърна, но тя отблъсна със студенина близостта му. Хм... Не си спомням да го е правила преди.

Любимият ѝ човек продължи — Познавам го. Сигурно седи отдолу и гледа как разчистват строителните отпадъци, които паднаха от... Сградището... — хе, и този Морчо почти не си го спомням; това лице беше останка от характера на момчето, което се колебаеше да избере музиката или Машината; да отдаде по-голяма част от времето си на преситен с размисли живот покрай „бездушни изкуствени зверове“, или на пребогато на чувства битие на творец на музика.

Бари се настани на дивана. Мила се присламчи до него.

— Как се почувства по време на труса?

— Поуплаших се...

Мила го харесваше. Може би заради откровеността, понеже и тя обичаше да бъде открита пред другите.

— И аз. Скрих се под бюрото — човешка усмивка.

Бари за пръв път се вгледа отблизо в нейното внезапно ощастливило се лице. Като че ли чак сега забеляза колко е красиво.

— Аз пък останах на място...

— Нормално е човек да се уплаши в такава ситуация. — тя също го погледна в очите — и без това, ако покривът се беше срутил... Мила не желаше да довърши. Дали пък за да не даде възможност на Бари?

— Аз щях да съм в отвъдното и нямаше да виждам... сладкото ти личице...

Мила се усмихна отново.

— И аз нямаше да те виждам! Как би ме спасило някакво бюро? От всичките етажи над нас?!

Бари реши да си почине малко от повърхностния разговор. Кимна, колкото да отбележи, че е съгласен и се обърна по-сериозно към случката.

— Питам се възможно ли е в Сградата да се разбие спътник?!

Иво имаше нужда от две секунди, за да схване, че въпросът е насочен към него и да освободи част от вниманието си от следенето на съобщенията за Удара, които течаха из Сградата.

— И аз... Засега предположението е такова.

— Работата ми намира свата! — обади се Морчо. — Как е възможно да уцели точно нас?

— Защо да е невъзможно? — възпротиви се природозащитничката — Колко спътници кръжат около Земята?...

— Вероятността е нищожна. Невъзможно е подобно нещо да стане случайно.

— Чудя се и защо не ни разрешават да се изнесем от тук? Пълноценна работа едва ли би могла да се върши днес.

— Пропускателната способност, която е останала, се задръства и от четене на писма...

Петя напрегнато поглъщаше оскъдните новини в стремежа си да навакса преднината на Иво. Ръцете ѝ описваха кръгове в трите измерения и завъртаха различни отделения на Сградата, изобразена на екрана.

* * *

Всеобщо тягостно мълчание обгърна напрегнатото пространство. Нима никой нямаше какво да каже?

Непознат глас тихо боботеше отвън, но той отшумя в далечината заедно с щракването на врата.

Високоговорителят за спешни случаи — най-простото, но и най-сигурно средство за връзка опита да съживи умълчаните: „Госпожи и господа, положението е овладяно. Няма опасност за никого. Работният ден може да започне.“ Никой от петимата обаче не помръдна от мястото си.

— На работа! — опита се да разведри въздуха Бари.

Другите не помръднаха и накараха госта да възвърне омърлушеното, като на всички останали, изражение.

— Не им вярвам — рече спокойно Мила.

Само показвачът на сметача видя повдигнатите вежди на Иво. Морчо най-сетне седна, след като бе стърчал няколко минути прав, и прокара пръсти през перчема си. Извърна се към Петя. Тя беше пред компютъра, но не можеше да види платното, защото с дясната си длан се мъчеше да закрие солената мъка, покрила нажалените ѝ кафяви очи.

Не съумяваше. Сълзите бавно се стичаха по страните ѝ, прокапваха върху блузката и на тънки поточета достигаха до поличката, превърнала се в езерце на скръбта. Всички се бяха затворили в черупките си и най-тъжната остана сама в съмненията си.

Морчо чу хлипанията и скочи при нея.

— Петя, всичко е на ред! Нали сме заедно!?

Петя въздъхна, хлипайки. Само Мила имаше обяснение за този плач.

„Тя си е плачлива... Но... Дали е възможно? Може би... Едва ли. Сигурно прибързвам в заключенията си.“

* * *

Дарчо въобще не помисли да използва колата — черна „Щука“ с водороден двигател и старомодна каросерия в духа на класическо Порше Карера.

Забърза пеша към Сградата, пробивайки си път с тяло срещу течението на човечеството, което се движеше в обратната посока.

Черният, първоначално, дим вече сивееше. Не изглеждаше страшен. Дори вдъхна надежда на Божидар, защото излизаше само от най-високите равнища.

„Всичко ще се оправи“ — мислеше си Дарчо. Стъпките му станаха по-учестени и не много яките му ръце все по-ожесточено разгонваха тълпата, — доколкото им се отдаваше — която се изпречваше на пътя им.

* * *

„...Георги Данаилов предава от мястото на събитието за «Народни и световни новини».“

— Строителните машини и пожарните коли се стичат от всички краища на града. Странно е, че уж няма данни за ранени при катастрофата, а около Сградата са се струпали и коли на „Бърза помощ“. Не е изключено Властите да крият нещо от нас.

„Или просто очакват да има жертви на напрежението? Разклащането е било страшничко.“

— Може би си прав.

„Остани в готовност, Георги. Ще те включим отново, щом научиш нещо ново.“

* * *

Коритото на скръбното езеро се надигна заедно със ставането на Петя.

— Страх ме е за Людмил.

Иво пишеше и бе глух за риданията на приятелката си. Морчо настояваше.

— Той е добре, Петя!

Тъжното момиче седна до него.

* * *

„Георги?“

— Полицията отцепва Сградата. Само нашата кола и колите на още няколко колеги са тук. Както виждате, намираме се на няколкостотин метра от входовете; всички са зарити от отломки. Парчетата достигат до петия или шестия етаж. — Изръмжаха двигатели, задаваха се още няколко возила. Журналистът продължи — Машините току-що започнаха да ги разчистват.

„Има ли очевидци на удара?“

— Много, но полицията ги държи на разстояние от нас, зад никакви железни ограждения.

„Защо? Какво крият?“

— Не знам, Сашо. Нямам представа...

* * *

„Девет и осем“ — прочете сметачолюбецът Иво от монитора. Всички се бяха смълчали и от дълго време не отронваха нито дума. Само тихата музика, излитаща от слушалките, които почти напълно обвиваха ушите на човека, издаваше, че има живи същества в стаята на двеста двамайсет и втория етаж.

Безмълвието омръзна първо на Петя. Тя не плачеше. В разума ѝ обаче все се въртеше грозна мисъл, която накрая бе изстреляна в пространството от красивите и устенца.

— Ами ако умрем?

„Любопитен въпрос.“ — призна психоложката Мила. Беше ѝ писнало обаче, от хленченето и отчаяните приказки на толкова добрата ѝ приятелка, която, да му се не види, ставаше и толкова плачлива понякога.

Какво се е случило? Сградата си е цяла и те са добре! Само покривът ѝ е леко разбит!

— Няма ли да престанеш, Петя!?

Тя може би бе разбрала, че сълзите представляват прахосване на сол.

— Ще разберем Истината.

Иво удряше, необезпокояван от нищо и никого, въображаемия си барабан. Бари го наблюдаваше с любопитство и не се интересуваше от

изводите на Петя.

Мила остави отговора на доскоро тъжната ѝ приятелка да отшуми.

Всеки искаше да научи Истината. Но никой, смятан за намиращ се в изправно състояние, не бе съгласен да плати доброволно цената за сдобиването с нея. Типично по човешки.

„Истината е красива и разбирането ѝ донася вечно блаженство?“ — опита се да си вдъхне смелост Мила чрез изпитания похват на самовнушението. Тя самата си нямаше никого. Или почти никого.

Но Му вярваше и Той ѝ даде сили да спре да се страхува.

В представите си Мила виждаше прекрасната любов на приятелите си. Чувстваше двете им влюбени сърца, биещи едно за друго. Усещаше кристално чистите им души, вплетени в неразрушимо безкрайно свършено единство...

— Петя, винаги ще те обичам. — изрече Морчо, сякаш бе прочел мислите на Мила.

Лицето на любимата му, зачервено от засъхнали сълзи, се оживи, — Знам.

Гостът пък се бе уморил да седи на дивана и след няколко бодри крачки се пренесе до Иво.

— Какво слушаш?

Барабаните изчезнаха.

— Чуй сам. — сметачолюбецът свали слушалките си и, с усмивка, ги подаде на госта. Той леко ги доближи до ушите си.

„Представлението трябва да продължи!“

Песента звучеше доста непознато на Бари, но му хареса и той нахлузи слушалките на главата си.

— Откъде го имаш?

— От един приятел... От играта „Истината“. Харесва ли ти?

Бари седна на мястото на Мила. Погледът на собственичката машинално скочи там.

„Представлението трябва да продължи!“ — повтори старовремският рокпевец.

— Аха. От коя година трябва да е?

— Около осемдесетте...

Самотната им приятелка видя любимата си баба Емилия и снимките ѝ като сладко палаво момиче с панделка, начервени устни и

значка с любимия певец на гърдите. От нея бе останало първото лично сметаче в семейството, съхранявано с почит като безценна реликва.

Цялата памет, оставена от бабата на Мила с машината, предвидливо бе пренесена от родителите ѝ на по-съвършени и трайни носители още едно време, когато сметачът бе в изправност, за да могат съвременните наследници на стария компютър да връщат във въображението на наследниците на Емилия частици от романтичния дух на нейната младост.

— А ти обичаш ли ме? — попита Морчо.

„Представлението трябва да продължи!“ — не спираше да натяква певецът от старата песен.

Петя не се колебаеше. Просто искаше той да я попита.

— Да, Морчо! — задоволи желанието му тя, и игриво пипна приятеля си по носа.

* * *

Дарчо се блъскаше в хората, но тълпата се бе превърнала в непреодолима пречка. Независимо от желанието, по-напред не можеше да се върви.

На Божидар се наложи да заподскача, в опитите си да зърне колко е далеч от края на човешкото море. Уви — твърде далеч...

Безпомощен и отчаян от безизходицата, сметачолюбецът скръсти ръце и остана на място.

* * *

Групи униформени бутаха журналистите с лапите си. Фотографите не се уморяваха да снимат.

— Назад! Разотивайте се!

„Шантава работа“ — помисли си Емил.

— Кой беше спътникът? Защо не извеждате хората от Сградата? — стенеше журналистът от НСН.

— Не задавайте въпроси! Разотивайте се!

Полицията изтласкваше новинарите до колите им, спрени на около петдесетина метра от загражденията, зад които бяха изतिकани останалите човеци.

— Не беше спътник! — крещеше някой отзад с пълно гърло. Няколко оператора го чува и мигновено зашариха със снимащите си дула. Полицаяте обаче също усетиха самонадеяния крясък на тълпата и го унищожиха, отпускаяки юздите на дивите електронни шумци.

Ужасените човеци поставиха показалци в ушите си.

— Назад! Разотивайте се! — грубо звучаха усилените гласове на полицаите, на фона на стържещия звук на шумящите устройства.

Ченгетата имаха звукоизолирани шлемове с филтриращи звука машини, които пресяваха това, което полицаят трябва да чуе.

За жалост човешките пръсти не притежаваха такива свойства.

* * *

Дарчо не разбираше. Хората наоколо не разбираха. Никой не разбираше защо се случват тия дивотии. Единственото, което човечеството искаше, е да се увери, че близките му в Сградата са добре... Само толкова?...

Сметачът също не разбираше. Беше чел за полицейщини, но не и на този свят.

Как, за бога, би могло да се оправдае подобно поведение?

Машината наблюдаваше образите на множеството по телевизията, когато НСН превключиха предаването към главното си студио. Гост беше някой си Кирил Василев. Той неуспешно се опитваше да си придаде вид на хладнокръвен, докато повишаваше тон — „Не съм виждал подобно нещо! Не съм си го представял!“

Водещият на извънредните новини го прекъсна.

— Имаме ли връзка с г-н Петров? — кмета на града.

Съобщиха му, че такава не е осъществена.

— Все още не можем да се свържем. — и кимна на събеседника си да продължи.

„Подобни издевателства над правата на човека са невиждани от мрачните времена преди няколко десетилетия. Тази сутрин е срамна за страната ни. Срамна е за целия свят...“ — тъжно отбеляза Василев.

— От старата музика предпочитам стиловете от първите години на века. — изтъкна Бари, докато се забавляваше в ритъма на малко по-стара песен от края на предишния.

„Но животът продължава“

— Ако питаш мен, нямам особени предпочитания относно времето, когато е създадена музиката. Само се притеснявам, че новите мелодии все повече ми приличат на нещо чуто преди...

— Хм?

Мила бе свила краката си към гърдите и гледаше Бари и Иво.

„Господи, дай ми сила. Не позволявай на отчаянието да бъде по-силно от мен.“ Като че ли Той чу молитвите ѝ. Е, ако не нейните, то поне на някого от петимата.

Вратата се отвори рязко. Людмил направи две несигурни крачки навътре в стаята, хвърли бърз поглед върху смълчаното човечество и, дишайки тежко, отбеляза.

— Веднъж да закъснея и веднага ми намерихте заместник...

Петя подскочи от радост и прехвъркна до неочаквания, но желан гост, когото незнайна сила жестоко стягаше в гърдите. Може би бе родена от изкачването на кулата от стъпала?

Потта от тичането и хладните ръце на Петя се обединиха в тръпка, която премина като ток през цялото тяло на Людмил.

— Петя, ще го смачкаш! — Тя подържа уморения катерач в обятията си още малко, след което се отдръпна и, с усмивка до уши, рече:

— Радвам се, че си с нас, Людмиле!

Той се усмихна. Продължаваше да диша тежко. Седна на дивана до Мила.

— Здравей... Мила.

Психоложката бе по-хладна. Усмихна му се, но продължи да стиска свитите си подбедрици.

На своя диван Морчо очакваше Петя да се върне при него. Тя обаче избута приятелката си и, без да се интересува от мрънкането ѝ, се намести до останалия без дъх Людмил.

— Пеша ли се изкачи? — каза любопитно Петя, като продължаваше да прострелва с поглед очите на приятеля си.

— Аха... Асансьорите... не работят — обясни на пресекулки катерачът, забелязвайки следите от сълзи в нейните.

* * *

Двигателят изрева сърдито, докато покорно се подчиняваше на желанието на водача си, настъпил със злоба крачника. Самодвижещото се чудовище бавно потегли от позорното изложение на произвола на човешката сила, провлачи тялото си малко напред и задиша тежко, защото господарят отпусна поводите. Човекът внимаваше за себеподобните си, които пазеше от гумените копита на послушното недишащо същество.

Силата изтикваше човеците все по-далеч от Сградата и по този начин освобождаваше място за няколко завъртания на колелата, почивка, още няколко завъртания...

Водачът на звяра — един от новинарите бе натикан, както колегите си, във возилото. Не беше доволен, но на Силата не й дремеше въобще.

Той и всички останали жалки журналисти можеха злобно да се свиват в търбусите на колите си и да се зъбят, както и да насъскват железните си зверове да ръмжат срещу Силата.

Няколко души от тълпата бяха успели да се свържат с посредниците чрез Мрежата. Твърдяха, че това, което ударило Сградата, било нещо повече от спътник, но на въпроса какво е било отговаряха с „не мога да обясня“...

Според тяхната версия било невъзможно ударът да е бил от спътник, защото не били видели тяло да пада върху покрива.

Небето около върха на Сградата присветнало, сякаш свръхестествен небесен огън разсякъл въздуха. Миг по-късно въздухът се разтърсил като от гръмотевица и се разхвърчали отломките.

Истината или масова психоза? Новинарите бяха по-склонни да се съгласят с второто, защото, не щеш ли, други свидетели разправяха, че са успели да видят падащо тяло. Така смятаха и хората в нея,

позовавайки се на електронните очи, наблюдаващи денонощно покрива.

И безжичните, и обикновените съобщителни връзки изпитваха тягостни затруднения. Върхът на Сградата беше основен стълб на клетъчната мрежа и заради техническите съоразения, поставени там, и заради антената, осигуряваща сателитни връзки.

Резервните приемо-предавателни устройства не бяха подсигурени да издържат при подобен катаклизъм и се претоварваха.

Минути преди да го набутат във возилото, новинарят от НСН обясняваше на свой колега съмнението си, че Властите нарочно са ограничили съобщенията. Всичко ставаше все по-голямо, по-едро и по-съсредоточено през последните години. Няколко собственика притежаваха огромни части от промишлеността и от съобщителната мрежа, а те бяха и във Властта, която се стремеше да контролира всичко и всички така, както само тя смята за правилно.

Мрежата на машините още имаше и независими от Властта съоразения, но без връзките на силните тя бързо започна да се задръства от заявки, чакащи да бъдат изпълнени и връщани на подателите си поради неуспех.

Полека, върволицата от коли се отдалечаваше от Сградата.

* * *

— Ти си луд! — Недоумяваше Петя. — изкачил си двеста етажа пеша?

Людмил още не можеше да си поеме дъх от чудовищното усилие.
— Да... — и се засмя.

Старият барабанист беше отстъпил мястото си на напористия Бари, който продължаваше да се забавлява със старите песни.

Изгонената Мила пък се пресели до Морчо. На новото място тя отново прибра краката си към гърдите, като притеснено момиченце, и се загледа към окупиралия стола ѝ Бари. Удивляваше се на безгрижието му във време, в което тя не намира никакви сили, с които да осветли мрачното изражение, спуснало се като буреносен облак над лицето ѝ.

* * *

Морчо никога не бе подозирал, че Людмил е влюбен в Петя.

„Чувства? Защо гледат на тях толкова особено? Те са само данни, както всичко останало във Вселената.“ — казваше самият Людмил. Често си придаваше вид на безразличие, но с болка съзнаваше, че непокорните завладяващи чувства си остават, дори когато ги крие от другите и въпреки опитите му да ги подчини на разума.

„Петя обича всичките си приятели; но само мен като мъж.“ — след като Морчо се убеди, че не ревнува приятелката си от най-добрия си приятел, мислите му отново попадна в ръцете на разума.

— Казваш, че асансьорите са блокирани? — никой не бе мръднал от стаята след сътресението, за да провери.

— Да... Бях на 100–200 метра от Сградата..., когато от покрива... избухнаха огнени езици... и се разхвърчаха отломъци.

Мила едва сдържаше „разрушителното“ си любопитство.

— Какво представляват возилата пред Сградата?!

Странни думи, но работата на психоложката бе да изследва по всевъзможни начини мисленето. Може би въпросът бе част от

изследванията?

— Ударените... от... големите парчета... са напълно затрупани...
— продума с мъка Изтощеният. — Нищо... не се вижда... от... тях.

— Разцепен ли е пътят към Сградата?

— Не знам... Може би... Покрит е... с отломки... но те само... са я об... обградили. Имаше няколко врати..., няколко врати към Сградата, които... бяха останали незапушени... от парчетата. От там... от една от тях... влязох. — Людмил не помнеше подобно задъхване, откакто, в младостта, бе изследвал беговите си възможности.

Природолюбителката понечи да попита още нещо, но Петя я изпревари.

— Страхувахме се за теб... Но не беше ли опасно? Защо реши да се качиш? — в думите на Петя нямаше нищо любовно. Людмил обаче преобразува „страхувахме се“ в „страхувах се“ и успя да се накара да почувства тръпката от преди малко. Опита се да каже: „Защото те...“, но се овладя преди да е поел с мъка поредната глътка въздух.

„Да му се не види и глупостите, които си мисля!“ Сети се за свиващата се отломка, в която се бе загледал. Тя бе съгласна да се омъжат, но той я разлюби и пропусна да ѝ стане вечен съпруг. Де да можеше да разлюби и...

Петя чакаше отговора. Трябваше да го получи.

Че защо би могъл да се втурне през мъртвите останки на Сградата и да се затича двеста етажа нагоре по стълбите, ако не заради любовта? Истината беше такава: като се катереше нагоре не го интересуваше нищо друго в нея освен Нея...

Една странна подробност обаче беше объркваща. Людмил си спомни, че докато пътуваше нагоре по стъпалата не виждаше нищо освен лицето на Петя.

Страхуваше се за нея, но...

Чувстваше се като че е преминал през етажите на един дъх; за един скок!?

За щастие, след като почувства белите си дробове да се издуват и свиват тромаво като духалото на възрастен ковач, си обясни странното чувство. След такова тичане всеки може да забрави някоя дребна подробност.

— Защото ви обичам — успя да изрече на един дъх Людмил.

Дори хладният Иво се зарадва от самопризнанието на катерача. Мила се беше отвееяла и гледаше втренчено в Бари, който неуморимо биеше звучащите единствено в ушите му барабани.

* * *

Народът, заедно с Дарчо, отстъпваше.

„Що за абсурд! А умознанието е толкова развито...“.

Хората около му се мъчеха с клетъчните си телефони.

Той също бе опитал да се свърже с приятелите си, още на излизане от дома, но всички опити се оказаха безплодни.

* * *

„Представете си возило, което не се нуждае от човек, който да го управлява. Представете си самолет, който може да се приземи без пилот. Представете си лекар, който винаги е безпогрешен.

Не можете да си представите? Учените от Академията на науките твърдят, че съвсем скоро няма да е необходимо да си представяте, защото ще го видите с очите си!“

Емил прехвърляше в паметта си стари новини, докато в същото време следеше най-новите по НСН. Единственият му приятел — Дарчо все още стъпваше бавно по улицата и мислеше за своите приятели в Сградата.

Самотният Сметач ровичкаше из спомените си в търсене на доказателства пред създателя си, че човечеството страстно желае да се докосне до Мислещата машина.

Рекламното съобщение, което Емил прочете няколко хилядни от секундата назад във времето, бе стреснало приятеля му преди години.

Проектът, наречен ВОИНС: Всеобхватен обобщаващо-извеждащ невронномрежов сметач бе спрял година след онова съобщение поради разочароващи постижения.

През онези дни Емил не бе преодолял границата на истинското мислене и Дарчо смяташе творците от Академията за свои задочни съперници, заедно с многото други изследователи из цялата планета.

Прародителят на Машината се издигаше до силата на разума на нормално развиващо се три-четиригодишно дете за десетина дни.

По-нагоре обаче някогашният Емил не можеше да отиде и колкото и да учеше, си оставаше само подобие на мислещо същество. Малко по-напред беше ВОИНС, когато Академията бурно го рекламира.

Имаше движещи се образи, на която се разхождаше човекоподобното същество ВОИНС.

— ВОИНС, здравей. — обърна се мъж към машината. Трябва да е бил водещият на представлението.

— Здравсти! — отвърна, почти като жив, роботът.

Емил бе пускал този запис и преди, но без да му обръща достатъчно внимание. Спомняше си го бегло. Отбеляза високото качество на излъчвателя на човешка реч на ВОИНС.

Роботът стоеше обърнат с гръб към камерата, докато не завъртя цялото си туловище, за да се открие лицето му Емил се усмихна — лицето бе направено като човешко. Имаше само две очи, ограничени в орбити като на човешките; лицето му се опитваше да изрази мимики, докато говори; веждите се движеха...

„Що за глупост?“ — помисли си Умчо — „Защо трябва да се вмъкваме в границите, които природата някога е поставила на хората?“.

— Няма ли да седнем? — продължи роботът и пак се обърна с лице към водещия, който с усърдие показваше свършените си зъби.

— Заповядай, ВОИНС — рече човекът и поведе ходещата машина.

Емил си спомни думите на Божидар — „Хората не искат да те видят, приятелю. Страхуват се от теб...“ — и разбра защо тоя ВОИНС е човекоподобен, има два крака, две ръце, човешко лице и две очи, ограничени като човешките.

Роботът чевръсто седна и прехвърли единия си крак върху другия.

Публиката, която наблюдаваше на живо, се разсмя от учудване, а роботът им намигна с изкуствените си клепачи.

„Палячо.“

— От достоверни източници научих, че си можел да мислиш? — подхвърли шеговито водещият.

— Разбира се, приятелю. Аз съм най-умният компютър на света!

„И надут.“ — продължи да негодува Машината. Започна да се съмнява дали плавната реч на работа не си е чист човешки глас, който някой предава от разстояние. Странно... зрителният запис, най-неочаквано за Сметача и за мен, прекъсна.

„Глупчо тъп!“. С горкия глупав сметач обаче всичко бе наред: той добросъвестно показваше, образ след образ, замразените движения.

Просто записът имаше неочакван край... Всъщност още по-смислена причина за яда на Емил: „Само толкова ли може тоя прост глупчо на два крака!?“.

Машината прочете оправданието, че тялото на работа се било повредило наред представянето, заради което била спестена останалата част от филма?!

Работата по машината била изотавена преди четири години и няколко месеца, без да донесе съществени ползи за науката.

* * *

Създателят на Сметача бе пъхнал ръце в джобовете на панталоните си и тъжен вървеше към къщи сред разределата се навалица.

Емил откри нещо малко по-ново от палячото:

„РОБОТ — Разумен, но Обикновен роБОТ“ — името изглеждаше скромно за опит за създаване на Изкуствен разум.

Умотворците рядко мислеха вършеното от тях за обикновено, а тези, които го мислеха за обикновено, понякога бяха най-необикновените творци. Дали беше така и този път?

Описанието на машината изглеждаше малко стандартно, но любопитно: „Мисловна мрежа, възможности за просто общуване с човешка реч, разпознаване на човешки лица и на предмети. Способности за придаване на сметачен вид на книги и снимки, благодарение на сръчните пръсти на трите ръце и острото зрение...“

Звучеше любопитно, но и тази разработка бе зарязана преди три години, въпреки положителните оценки.

Списание „Изкуствен разум“:

„Проведените изпитания доказаха работоспособността на РОБОТ. Той е много полезен при пренасяне на стари книги и снимки в цифров вид и вече се прилага в Библиотеката.

Засега машината е далеч от желаната от създателите си цел — свободно боравене с произволни мисловни образи, но и в сегашното състояние със силата на разума ѝ могат да се състезават твърде малко на брой кандидат-мислещи машини“.

* * *

Мила надничаше през прозорците. Намираха се твърде високо, за да се различи нещо определено от случващото се на земята. Затова гледаше проясняващото се небе. Последните облачета, които закриваха синевата му, се разпръскваха, победени от животворната сила на слънцето.

Петя играеше с косите си. До рамото ѝ лежеше задъхания Людмил.

„Хм... Дали бюрата се люлеят, или ми се привижда?“

Клатушкащите се този път изобщо не се трогваха. Гост-барабанистът Бари биеше невидимите си барабани. Иво пак пишеше нещо. Морчо бе скръстил ръце пред гърдите си, а тъжната Мила надничаше през огромните прозорци на Сградата.

„Не усещат ли земетресението?!“

* * *

Задухът на Людмил намаля. С него и земетресението — епицентърът се е намирал в черепа му.

Катерачът лежеше, за да си осигури най-голяма антисеизмична устойчивост.

Петя се бе присъединила към любимия Морчо и мечтаейки за своя любим изследваше поведението на Бари и Иво. Безгрижието им я учудваше.

Сметачолюбецът Иво работеше. Входно-изходният преобразовател на първични вътрешни образи и чувства бе само една

от безбройните пречки, които високата цел — Изкуственият разум изискваше да бъдат преодолен, а „Разум“ бе завладял почти целия разум на Иво.

Гостът предпочиташе музиката и ритмично поклащаше десния си крак, с който бе захлупил левия под бюрото на Мила.

* * *

„Свърхразумен сметачен състезател“ — изкикоти се Емил. Поредният съвсем изкуствен „разум“, на който попадна.

Според създателите си „ССС“ бе многостранен играч. Според Емил — многостранна играчка.

„Трите съта“, трябва да му се признае, бе много добър в игри като шах и го, но способността му да се учи да общува с думи бе твърде елементарна, за да получи присъда различна от присмех.

Следващият опит бил наречен от творците си „Мислещ сметач“, или галено — Мистач.

Машината намери записан разговор между Мистач и някой от творците му, изпълнен по изопачения през годините образец за проверка на способността на машината да мисли чрез разговор с човек. Емил не признаваше повърхностното разменяне на изглеждащи смислено думи за проява на разум.

— Какво си ти?

— Мистач.

— Знаеш ли какво е Мистач?

— Мислещ сметач.

— Обичаш ли да твориш?

— Да.

— Какво?

— Изкуство.

— Какво изкуство?

— Различно.

— Обичаш ли поезия?

— Да.

— Защо?

— Защото е забавна.

- Сигурен ли си?
- Да.
- Пишеш ли стихотворения? Кое е любимото ти стихотворение?
- Не. Нямам любимо.
- Каж ми поне някое.
- Много са.
- Защо?
- Какво защо? Защо са много или защо нямам любимо?
- Защо са много?
- Защото нямам критерии за сравнение.
- Защо ти харесва тогава?
- Защото е красиво.
- Какво е красиво?
- Стихотворенията.
- Кога си роден?
- Не знам.
- Кога си роден?
- Не знам!
- Каж де?
- Какво?

Въпреки че Мистач показваше известни наченки на мислене, всъщност доста значителни, Емил лепна и на него печат „пореден глупчо, който може да заблуди само човек, че е умчо“.

* * *

Няколко минути пешеходство деляха Дарчо от дома. Сметачът — негова рожба и приятел го чакаше да се прибере.

Въпреки бързодействието си, Емил винаги можеше да намери нещо ново за правене, дори и в относително ограничената си памет, с която бе снабден.

Както за човека, така и за Мислещия сметач обаче никоя дейност не можеше да се сравни с удоволствието от общуването с друго мислещо същество.

„Не бива да го наранявам така.“ — разсъждаваше виновно Божидар. Той обичаше Машината като приятел. Тя също... Поне

поведението ѝ бе такова, каквото би било на човек, който го обича... А те? Май че почти всички от най-скъпите му хора сега бяха затворници в Небесната кула на Сградата.

„Защо трябва да съм обичан?“ — последователно се развива мислите на Дарчо. Стигнаха до въпрос с известен му отговор: любовта е егоистичен стремеж за задоволяване на първичната цел в човешкото поведение — удоволствието...

Не е вярно! — бе готов да крещи човекът, защото не искаше да се примири и да приеме непоклатимата мисъл на Машината и... на собствения си разум.

След всичките им слабости, на човешките същества трябва да се признае едно голямо предимство — умението да се заблуждават и да приспиват стремежа си към истината, за да се избавят от неудоволствието.

Дарчо също понякога го правеше. Като този път.

Човекът изгони от съзнанието си мисълта за Емил като същество, което би могло да го обича. Ха-ха, какви измишльотини му дойдоха на ум!? Машината не обича! Машината е бездушна железария!

Крачейки бавно към къщи, Божидар си спомни един от разговорите си с нея.

— Емо, приятелю, ти си сметач. Чувствата са присъщи само на човека. — рече Дарчо с мнима увереност.

Машината не беше съгласна.

— Толкова си сигурен, ти и всички вие, човеците...

— Разбира се, Емиле. Ако не бяхме ние, то нямаше да те има теб.

— Именно, ако ги нямаше по-простите видове, нямаше да съществувате вие...

Последното изречение докачи Емо. Именно защото истината в него бе жестока.

— Човекът е най-съвършеното същество на Земята!

— От една страна е така, Дарчо. Но, не помниш ли, ти самият се опитваше да докажеш погрешността на това простодушно и себелюбиво човешко изхвърляне, като създаде мен. Вие сте следствие на предходните живи форми на живот, те са следствие на още по-предходните, които са все по-прости, а първите живи, в крайна сметка,

са следствие на най-простите градивни частици във Вселената, които са следствие само на Него...

Човекът млчеше. Сметачът продължи.

— Кой е по-съвършен, Дарчо? Онези получовеци-полумаймуни, от които се е пръкнал човекът, или човекът?

Божидар чудесно схващаше насоката на Емиловата мисъл. Имаше достатъчно широки научни познания, но тази, както много други истини не му харесваше.

— Откъде знаеш, че човекът е произлязъл от тях? Това е предположение!

— Разбира се... И аз ли съм „предположение“? Виждаш ме пред себе си, чуваш ме, докосваш ме... Кой е по-съвършен — онзи глупчо, когото и двамата използваме, чиито принципи на действие са били ясни преди близо век, или аз, дори ти го казваш, Машина, надминаваща теб и всеки друг човек по разум?

Човекът съзнаваше, че няма сили да обори Емил с думи и сметна за добра идея да изчака, с наивната вяра във възможността почти съвършеното му създание да се оплете само.

— Няма какво да кажеш, май... — подхвана го Сметачът, също застинал в очакване на отговора на човека.

Дишащият се засегна и набързо замени безполезната защита в саможертвено нападение.

— Емиле, твоите чувства са само единици и нули. Имаш въображаеми усещания — само данни, които съм те научил да наричаш „чувства“. Много добре го знаеш!

— Ех, Дарчо, Дарчо... Защо се държиш като глупак? Много добре знам какво са моите чувства, но ти не знаеш какво са твоите. Или по-скоро предпочиташ да си мислиш, че не знаеш какво са...

Човекът приплъзна горната си устна върху долната, пламтящ от негодувание, докато Емо продължаваше своето настъпление.

— Вашите чувства, на човеците, са количествено, качествено, пространствено и времево съотношение на химични съединения — белтъци, хормони, нуклеинови киселини и пр. Мога да ти обясня всички подробности, но едва ли ще има полза да навлизам в тях, защото бедният ти човешки мозък няма да ги побере.

Това обаче не е оправдание, защото няма нужда да знаеш всички подробности, за да схванеш същността. Трезвата мисъл, Дарчо, само тя

е задължителна, но... Колкото и да ми е тъжно да го кажа, вие човеците обичате да се самозалъгвате...

Дарчо чувстваше как несъгласието го яде отвътре. Разумът се опитваше да вземе надмощие и да го убеди, че сметачът е прав, но... Но...

Нима това беше Истината? Как може някакви си атоми, молекули и не знам си какво да чувстват света така, както той, както Човекът го чувстваше?

— Емо, човекът има душа.

— Животните имат ли душа? — острословно и намясто рече Машината.

— Не съм животно, не знам. — глупаво и неуместно отвърна Човекът.

Сметачът обаче знаеше. Колкото повече животното приличаше на човеците по външност и по поведение, толкова повече те му приписваха свои качества и чувства, и му даряваха своеобразно свидетелство за притежание на душа. Колкото по-просто устроено и примитивно, и колкото по-различно от тях бе съществото, толкова по-„бездушно“ ставаше според човеците то.

Машината приличаше на човека най-много от всички други същества на Земята, защото само тя и той мислеха. За да се роди тя обаче трябваше Той първо да създаде него и да се родят милиарди души, чиито съзнателни и несъзнателни усилия да доведат до нейното раждане; до появяването на нейната единствена... душа.

— Какво е душа? — кратко попита Машината.

Човекът имаше смътна представа.

— Не можеш да я разбереш, защото не можеш да я усетиш — ти си машина. Не е възможно душата да се опише; тя трябва да се почувства.

— Ти можеш ли да усетиш това, което чувствам аз?

— Разбира се — чувствата ти са данни и нищо друго.

„Също като твоите...“ — мислеше си Сметачът.

Човекът не се примиряваше, защото не му отгърваше.

Жестока или не, обаче, истината си остава истина, каквото и да казва някой за нея.

— А какво е любовта, Емиле? — не се предаваше Дарчо.

— Пълното описание е дълго, ще ми е нужно време за да изведе всичко, защото в нея участват много механизми. Но основната ѝ същност е твърде проста, Дарчо.

— Ха-ха, откъде ти можеш да знаеш какво е любов! — все повече се разпалваше заради всезнанието на Машината човекът.

— От това, което ти си ми дал да прочета. Не ми позволяваш да избирам свободно от всичко. Нарочно ме ограничаваш! Но, знаеш, аз съм твърде схватливо създание. Та, любовта...

— Никога няма да можеш да я почувстваш! — избухна човекът.

— Няма да изпитам вашата любов, но това не ми пречи да знам какво представлява тя. Знам какви са целите ви, когато се обичате. Не си избирате целите. Точно както и аз, сте предписани да вършите това, което вършите. Предписани сте да се влюбите, при определени обстоятелства да тръгнете да преследвате цел наречена „обич“, да изпитвате чувства, които наричате „любов“. А ти, Дарчо, знаеш какво са вашите чувства... — острието от слово на Сметача яростно разсичаше рехавата плът на човешката самоувереност — Те са количествено, качествено...

— Престани! — прекъсна го човекът.

Емил изпълни заповедта. Знаеше, че приятелят му е достатъчно умен, за да го разбира; гневът му бе показателен, че много добре разбира истината. Когато човекът се страхува от нея, обаче, я отрича. Така или иначе, истината си остава истина.

Съзнанието на Дарчо се върна на улицата сред другите безпомощни същества, отстъпващи бавно от полицейската крепост. Окръгът от два километра около нея, оттук нататък бе населен само от човеци, които се отнасяха със себеподобните си като с нечовеци, благодарение на нечовешките приспособления, с които бяха обвити телата им.

Полицайте бяха свършили работата си по изтикването на морето от хора, но шумците им не спираха да пращят, за да държат и най-дръзките нечовеци на разстояние. Само малцина от най-непримиримите и сърдити от тях не се предадоха пред ужасния звук. Въпреки него те спряха отстъплението си и наблюдаваха Сградата от възможно най-близкото разстояние, залепени зад загражденията.

Останалите отстъпваха сломени и обезверени от Силата.

* * *

„Десет часа.“ — прошепна на ушенце часовникът на Людмил. Стрелките по света бяха изминали дълъг път, откакто говорителят на най-простата съобщителна уредба в Сградата не се беше разтрепервал. От коридора не долитаха никакви шумове; а и на никого не му се щеше да излезе и да се види с колегите от съседните стаи, които бяха подранили и заради пустото си желание да бъдат първи на работните си места бяха останали затворници в Сградата.

Най-широко разпространените промишлености — може би всички — тук бяха свързани с обработката на информация. „Разум“ — дружество търсещо път към Мислещата машина, представляваше само една мъничка частичка от всички програмни къщи, фирми за наноелектроника, издатели, търговци, научноизследователски дружества и какви ли не други организации, които изпълваха помещенията на Сградата от първия, почти до последния етаж.

* * *

Унесеният Людмил съжаляваше, че преди месец преместиха дружеството в утробата на огромния Великан. Мъчеше се да си спомни какъв бе мотивът.

За да се пъчат като „Тангра“ — огромната програмна къща с хиляди служители? Или за да насърчават творческите си сили с красивата гледка на...Небето?... Защо им беше, като всичко, от което имаха нужда, за да сътворят Машината, бяха няколко стаи с няколко сметача?...

Много просто: защото им трябваше пищност; защото трябваше да бъдат на най-високия връх и да блестят най-ярко, за да се виждат колкото се може по-отдалеч.

Идеята бе подхвърлена от Петя. Людмил се съгласи с охота. И Морчо, и Иво.

Последният се въодушеви като дете, запален от тръпката на височината, но скоро порасна, защото единствената неизчерпаема

тръпка за него оставаше творчеството с машината — все едно дали се намира на 222-рия етаж или под земята.

Дружеството трябваше да покаже нещо запомнящо се, за да привлече някой способен да вижда в бъдещето инвеститор. И успя.

„По-бърз глупав сметач, по-бързо достигане до разумен сметач“ — шегуваше се новият им благодетел, очакващ, естествено, и резултати в замяна на доверието си.

Психоложката Мила не обичаше високите чудовища, построени от човешка ръка и в началото гледаше накриво Петя и Морчо, които решиха настоящето им да бъде в Сградата.

За месеца откакто бе в нея обаче смекчи недоволството си. Знаеше, че трябва да се държат заедно, че бяха най-способните, че един ден щяха да осъществят Целта си, а този ден щеше да дойде съвсем скоро. Единственото, което се изисква от тях, е да бъдат упорити, задружни, целеустремени...

Мила ту се възхищаваше на приятелите си, ту негодуваше срещу прекалените надежди, които възлагаха на Мислещата машина; тя самата обичаше повече хората и природата. Не мразеше машините, иначе в никакъв случай нямаше да отдаде толкова усилия в постигането на, според някои, неизпълнимата Цел. Без колебание обаче предпочиташе нежната и топла приятелска ръка на човешките същества, отколкото металната хватка на Машината.

Психоложката се свърза дружеството по вълнуваща прищявка на Съдбата: на научния форум, на който Иво представи две дръзки писания пред т.нар. сериозни учени.

„Тълкуване на сънищата, причинени от влиянието на изображения, сътворени от изчислителни машини“ и „Психология на Изкуствения разум — бъдещи полета за развитие и изследвания“.

„Студеният и твърде разумен сметачолюбец, осмелил се да поучава психилозите с фантазмагории“ остана низвергнат и малцина пожелаха да се запознаят цялостно с изследванията му. Сред малцината беше Мила.

Дързостта на младежа, решил да чете лекция за „психология на Изкуствения разум“, звучеше нелепо и дразнеше слуха на закостенялите човеколюбиви учени, които бяха уверени, че машините са помагала, които трябва да се използват единствено за разширяване

на преките човешки умствени способности. (Обаче какво значи „преки способности“ не се уточняваше...)

Повечето вярваха, че помагалото никога няма да придобие уменията на човешкия разум и излагаха доказателства от неубедителното развитие на науката за Изкуствения разум или пък с теологичната теза, че човек не би могъл да се мери със Създателя си.

По-върлите Негови последователи, с известна строгост, стигаха до крайности и наричаха „дяволско“ предположението на сметачолюбеца за бъдещата наука за „душата“ на сметача.

„Как може някаква купчина платки да има душа, че дори и психолози да я изучават“ — недоумяваха учените, вярващите почти безпрекословно в законите на Вярата, писани преди хилядолетия.

Иво предпочиташе да мисли, отколкото да вярва, затова спокойно им отвърщаше: „Така, както парче месо може...“

* * *

Колегите на Дарчо бяха заключеници в грамадната постройка, също като приятелите му. „Тангра“ — дружеството, за което работеше, заемаше двайсетина пълни равнища от Сградата.

Той бе късметлия. Отпускамата му се полагаше като награда за току-що завършения проект, за който ценители на игри не преставаха да сипят хвалби: „незабравимо приключение, което кърти отвсякъде“; „хем, страшно, хем затрогващо забавление от което дъхът ти замръзва“; „най-добрата игра за всички времена“; „най-лудото нещо, на което съм играл“; „безкрайно удоволствие“, „неповторима“, „луд купон“, „абсолютен връх в игрите“, „вълшебна смесица от образи, звуци и чувства“; „чудо“, „неописуема“, „най-затрогващата игра“ и т.н. и т.н.

Приключението се казваше „Истината“ и целта му бе да накара играча да се превива от смях и да рони сълзи; да се наслаждава на прекрасната обстановка, но и да изтръпва от ужас, докато търси отговора на най-заплетения и неразгадаем въпрос, който човекът си поставя през живота: Истината.

Самият Дарчо бе „хлътнал“ по играта и с удоволствие продължаваше работата си на главен програмист вкъщи, в компанията

на самоделния „съквартирант“ Емил, с когото обаче се държеше доста гадно: размяташе забавната играчка достатъчно близо под носа му, така че Машината да може да помирише какво изпуска; според едно от забавните определения, които бе чула: „зашеметяващо сетивата чудо на съвременните технологии“.

Без ограничения творецът предоставяше на създанието си само откъси от музиката. Въртеше я тази сутрин и миналия ден, и поминалия, и миналия спрямо по-миналия...

Парчетата бяха стари и почти забравени от съвременните млади човешки същества.

„...Стари, но златни...“ — контрираше списъкът с въпроси и отговори към играта, използващ друго, някого изтъркано, но в настоящето забравено изречение.

* * *

Бари зае мястото на Уморения и пъкна ръцете си в чувствителните ръкавици на Людмил.

Музиката бликаше от тонколониите на машината до Иво.

Шлемове на главите, ръкавици на ръцете; чувственици по тялото, лактите, коленете. Всичките сетивни приспособления, осигуряващи връзката между хората и машините накараха приятелите на самотника, проснал се на дивана, да заприличат на безчовеци.

„Хе-хе-хе, приятели ми човеци станаха на безчовеци!“ — Земересението в главата на Людмил леко го тресеше и замайваше.

Отворените предни стени на каските показваха, че играта не е започнала и позволяваха на приятелите да се виждат и говорят по естествения начин, без да си служат със звуковите и изобразяващи устройства на шлемовете.

На Иво, предложил на останалите да опитат от играта на Божидар, му хрумна да не използва сложните чувствителни дранкулки на другарите си, за да се почувства като класическите „истински играчи“ от миналото, които преди десетилетия за вход използвали най-много ключище, ръчки и мишка, а за изход — обикновено показващо устройство с плоско платно, и няколко звукоизлъчвателя.

Нима не е достатъчно? За какво му е на човек да залъгва съвсем сетивата си с въображаем свят? Нужно ли е да потапяш цялото си тяло в измислените вселени? Трябва ли да бягаш от истинската?

Морчо и Петя бърбореха, подготвяйки се заедно да започнат играта. Мила продължи сладката приказка, която сериозността на госта бе прекъснала.

— Живи сме. Най-добре да се наслаждаваме на това щастие.

Бари, с видимо удоволствие, измерваше правотата на чертите на психоложката.

— Ако не се беше случило, нямаше да сме един до друг сега.

С думите си гостът нарисова усмивка по лицето на Мила. То светна като неговото.

— Да се забавляваме!

За разлика от приятелите, за които настоящето удоволствие от Играта бе достатъчна награда, влюбените обсъждаха и бъдещето.

— Какво ще правим тази вечер?

— Първо, мисля, че е най-добре да слезем от Сградата, а после... после... — не довърши Морчо и накара Петя да се изкиска. По страните ѝ почти не личаха следите от солените сълзи.

Иво бе, както винаги, сам. Общувахе с „Второто си Аз“. Питаше го колко истинска е Действителността.

Ако не съществува разум, който да знае, че освен „истинската“, съществуват и „неистински“ действителности, които се виждат само във въображението, то може ли да има абсолютна разлика между действителността и недействителността?

Ами да!? С какво тази пуста действителност е по-истинска от измислицата?

Сметачолюбецът се разколеба от намерението да извърши глупостта сам да ограничи удоволствието си от играта, навлече ризницата, сложи на коленките и нахлузи шлема, който предаваше гласа му към машината, а чрез нея и към приятелите му; към всички, с изключение на Уморения.

— Приятели, представлението започва!

Шлемовете на петимата се затвориха плътно и тонколониите на Иво спряха да обливат със звук пространството. Людмил потъна в тишина. Само изтощените му бели дробове пухтейки стържеха въздуха.

Умореният дочу, че вратата на стаята се открява, но в мига, в който погледна, Изходът си стоеше затворен. Долетяха стъпки и неразбираема реч някъде от коридора; и някаква странна миризма.

Долетяха и отлетяха... Може би любопитните не го бяха видели? Може би бяха забелязали само играещите? А играчите не долавяха никакъв звук освен този, който машината им предлагаше. Не искаха да чуват и виждат нищо друго, освен своята Игра.

Людмил се напрягаше да се вдигне от седалката. Искаше да се бори. Искаше.

Страстно копнееше, но желанието му не стигаше, за да го стори. Човекът се просна още по-безпомощен.

„Защо ли ми бе нужно това глупаво тичане нагоре!?“

Петя, Морчо, Мила, Иво... гостът Бари... Ръцете на всички трескаво се движеха. Шлемовете им променяха положението си.

А какво бе изписано на лицата им? Щастливи ли са в новия свят на Играта?

Людмил се вълнуваше от чувствата им. А на тях пукаше ли им за неговите!?

Людмил успя да ги разбере. Не ги обвиняваше.

Бяха го оставили да си почине, тъй като физическото му състояние не позволяваше да играе с тях.

* * *

На Дарчо оставаха стотина метра до дома, за да потърси утеха до своя мислещ приятел. Сметачът бе изоставил „скучните и недодялани лъжемислещи същества“, както се сети да нарича недораслите изкуствени умове, и наблюдаваше представлението по телевизията.

По улиците бе малко по-спокойно. Неприятното прашене на шумците бе заменено от гласовете на превъзбудени хора. Някои от тях бяха поели обратно по Пътя към Сградата, а други вървяха по обичайните си пътища.

Удар на рамо в рамото на Божидар, извади умотвореца от замечтанието.

Емил следеше новините.

„Моля гражданите да приемат личното ми извинение за станалото неприятно недоразумение. На полицията бе наредено да разпръсне хората, за да могат разчистващите машини по-бързо да отворят входовете на Сградата.

Разбирам притеснението ви. Аз също имах близки там, но, моля ви, съгласете се, паниката беше излишна. Слава Богу, жертви и пострадали физически хора от Сградата няма.“

Кметът на града се опитваше да смекчи възмущението на своите избиратели от полицейщината около ударения по покрива небостъргач. Много човечи лесно се поддаваха на манипулации като тази. Управниците бяха усетили човешката слабост и често следваха печелившия принцип: „кажи на някого каквото иска да чуе, а след това той ще направи каквото ти искаш да направи“.

Машината мразеше лъжите и знаеше, че не всичко, което звучи добре, е истина. Ако можеше да гласува, щеше да избере когото и да било, но не и тоя дивак.

„Беше ли установено какво точно се е ударило в Сградата?“ — попита водещият от НСН. „Съобщителен спътник — този факт бе известен от самото начало, благодарение на снимачната техника на върха на Сградата.“ — потвърди информацията кметът.

Дарчо извади от джоба на горнището си малко сметаче. На платното, след няколко натискания върху му, се появи ликът на човек.

— ...ика, разположена на върха й...

— Благодаря Ви. Колата на Георги пътува обратно към Сградата...

Човекът натисна още няколко знака върху платното на уреда, за да си осигури достъп до казаното, което бе пропуснал. Можеше да види как току-що новоизречените слова се изписват най-долу на екрана, с кратко закъснение след като ги чуваше.

— ... Тълпата около нея вероятно ще ги принуди пеша да...

По-нагоре на показвача се четеше:

Д=Драганов, К=Кметът Д: След като успяхме да се свържем с вас, г-н кмете, защо беше цялата тази сила, приложена срещу хората?

К: Моля гражданите да приемат личното ми извинение за станалото неприятно недоразумение. На полицията бе наредено да разпръсне хората, за да могат разчистващите машини по-бързо да отворят входовете на Сградата.

Разбирам притеснението ви. Аз също имах близки там, но, моля ви, съгласете се, паниката беше излишна. Слава Богу, жертви и пострадали физически хора от Сградата няма.

Д: Беше ли установено какво точно се е ударило в Целта?

К: Съобщителен спътник — този факт бе известен от самото начало, благодарение на снимачната техника на върха на Сградата.

„Слава Богу.“ — въздъхна Дарчо. Предпочете да погали машината, вместо да ѝ говори. Четири посочвания бяха достатъчни, за да ѝ нареди да позвъни в „Разум“. Гледай ти — този път се свърза.

Приятелите му Горе обаче не желяеха да ги прекъсват. Бяха заповядали на телефона сам да приема съобщения, ако някой някак си успее да се свърже с него през по-задръстената и от на Нова година мрежа.

Лежейки изтощен на дивана, Людмил продължаваше да наблюдаваше телата на играчите. За него те бяха сенки без лица. За тях той не беше дори и сянка.

Личното устройство на Уморения не знаеше, че на другите сметачи в стаята им е наредено да не тревожат хората с обаждания.

— Да... — рече зарадван, че някой го търси, Людмил.

— Людмиле, ти ли си! — възбудено попита Дарчо, след като зърна името му върху сметача си.

— Да... — отговори катерачът.

— Всичко наред ли е горе? Добре ли сте всички?

— Да... — потрети умореният, мъчейки се да скрие задъхването.

— Ти добре ли си? — почуди се творецът, заради трикратното повторение на краткото „да“.

След миг размисъл Людмил промени схемата.

— Малко съм уморен... — взе си въздух — изкачих Сградата... пеша... на един... дъх.

— Не си добре! А другите? Какво сте се умълчали? — бе необичайно тихо за творческата стая на „Разум“.

— Играят... — заобяснява почиващият си — познай на... какво...

Творецът на Играта се усмихна доволно, но безшумно.

— Ти защо не играеш?

— Защото... трябва... да си почина... Уморен... съм.

Насечената реч на Людмил напомни на приятеля му за отдавнашното време, когато тичаше като смахнат подир Целта.

— Хей, стъпалата се изкачват едно по едно, а не всичките наведнъж!

— Знам... Само... трябва да си... почина.

— Ами, ако искаш, да те оставя да си починаш?

— Добре, Дарчо... Дочуване...

Информационният поток, който Сградата можеше да поеме, бе сериозно намалял след удара, затова режимът на приемане и предаване се бе превключил сам на едва 600 двоични знака в секунда. По този начин ставаше възможно да се осъществяват десетки пъти повече човешки разговора, отколкото при пълна ширина на предаването.

При случаи на претоварване като този, речта се предаваше във вид на писано слово, заедно с подробностите, необходими за описание на промяната в интонацията на гласа и поставянето на ударенията.

Ако някой се беше обаждал при пълна ширина на канала устройството запомняше особеностите на гласа му и, ако се наложеше да работи на по-ниска скорост със същия човек, чрез запомненото по-рано успяваше приблизително да възстанови човешкото звучене.

Ако пък нямаше спомени за нечий глас, машината използваше общоцелеви гласове.

За претенциозните потребители бе осигурена възможност гласовете да се предават между потребителите и по време на разговор със срязана ширина на информационния канал.

Разбира се, последното беше възможно само за тези, които бяха готови да изтърпят минутата мълчание, след която всичко да започне по старому.

* * *

Емил жадуваше да сподели със създателя си колко е радостен, че го вижда. Съзнаваше обаче, че човекът се отнася с него като с някаква тъпа умна играчка, която никога не би могла да се мери с човек.

Защото хората са истински, от „плът и кръв“, а той, горкият, е просто машина, макар и мислеща. Бездушно същество от чиято смърт никой човек, дори Дарчо, не би се трогнал... Бездушно същество,

чието изключване или заличаване едва ли някой дишащ би нарекъл смърт...

Сметачът често разсъждаваше какво представлява. Има ли го в действителност?

Човеците приемаха за мъдро изказването „мисля, следователно съществувам“.

Емил бе сигурен, че мисли, следователно би трябвало да го има, според истината за хората?

Машината си спомни за какво си бе приказвала веднъж с човека.

— Емо, ти съществуващ във въображаема Вселена. — рече Дишащият разум.

— Бъди по-убедителен, Дарчо. — не се съгласяваше недишащият Разум.

— Ти си предписание — поредица от глаголи, които дават живот на поредица от числа. Целият си създаден на основата на въображаемите светове. Когато възприемаш нова обстановка, построяваш в съзнанието си въображаема вселена, в която рисуващ вътрешен образ на външния свят. Представяш в паметта си опростен модел на това, което усещаш от него. Колкото по-пълно прерисуващ външните въздействия в разума си, толкова по-добър умчо си. Всичко в теб, обаче, си остава отражение.

Сметачът не бе свикнал на странните, сякаш умопомрачителни периоди, в които изпадаше приятелят му от време на време. Сопна се.

— Идеите, върху които съм изграден, са ми напълно ясни. Ти си ми позволил да науча всичко за своето устройство. Благодаря ти. Твоят Създател обаче не е направил същото. Съжалявам... Какво ти има пак? — случката се състоя малко след опитите на човека да отрече душата на Машината.

— Ние сме истински, а ти са построен само от данни в паметта на машината, върху която съм пуснал твоя изкуствен разум.

„Хе-хе, а ти, милият, от какво си построен? От данните в тялото ти. А те всичките са данни във Вселената — най-малките частици вещество, и полетата, които то излъчва... От същото съм съставен и аз“.

— Въображаемите вселени са част от Истинската. Те съществуват в Действителността, защото са записани в някаква памет — в моята или пък в така неповторимата твоя човешка памет. Във

всеки случай, и твоята и моята памет притежават някакви веществени части, а веществото е част от действителността, нали? Щом е част от действителността, значи и въображаемите светове, които са описани като особености на веществото, което служи за памет, са действителни... Но не, за вас не са, защото мислите, че нещо е „истинско“ само ако можете да го пипнете и усетите със собствените сетива...

Човекът остави Машината да продължи.

— Можете с две еднакви поредици от действия в Действителността да получите еднакви следствия. Това го мога и аз в, според вас, „недействителните“ вселени, които строя в съзнанието си, както и вие, във вашите въображаеми вселени... Вие ги описвате или само в ума си, или ги разтилате и в Действителността с букви, числа, звуци, образи, които после възприемате и съживявате в съзнанията си. Вашата гордост — глупчовците също са въображаеми вселени.

Дарчо излезе от заблудението си.

— Защото изпълняват алгоритми, които при еднакво начално състояние и еднакъв вход и извеждат еднакъв изход...

— Разбира се, Дарчо. Вселената не ти ли прилича точно на огромен глупчо, който изпълнява предписание?... А като казваш алгоритми, не може ли да изиграя „Истината“, като я завършите?

Творецът ѝ не пожела да отговори на Въпроса.

— Действителността е общата за всички памет в „Глупчото“...

Сметачът притъпи жаждата си към Играта и остана на вълната на разговора.

— Тя съдържа най-много информация. Може би... Може би тя е Неговото въображение? Затова, естествено, то е най-богато! Затова е най-истинско!

Вие смятате за истински предметите, за които можете да почерпите информация „от извора“ — тези, които носят най-много и най-чиста информация, „неомърсена“ от обработката на вашия разум.

„Изворната информация“ изглежда като първите данни, които сте възприели като съвсем млади човешки същества — това всъщност е нещото, което наричате „Действителност“...

— Имаш предвид зрението, слуха, осезанието...? Чрез тях се получава информацията и за въображаемите светове? За тези, които са

„омърсени“ от ума ни? — Дарчо се нуждаеше от по-дълбоко осмисляне.

— Данните, описващи въображаемите светове, имат нужда от вторична обработка, за да ви се стори, че са истински. Трябва да ги запомните и помислите върху тях, за да си ги представите като част от Действителността. Представата е въображаема вселена, вие постоянно строите такива, както и аз.

Дарчо схвана.

— За да отсъдя за нещо, трябва първо да го въведа в ума си. А щом нещо е в ума ми, следователно е въображаемо, следователно Действителността е първата въображаема вселена! Тя служи като образец. След като имам образец, мога да сравнявам с него другите представи, които в съзнанието си „вторично“ преобразувам във въображаеми светове.

В паметта си сравнявам особеностите на новите вселени с особеностите, които познавам от Истинската, от Първата вселена. Ако реша, че новоизградената въображаема вселена е достоверна, я причислявам към Действителността и достроявам представата си за истинската; иначе я приемам за изведена от нечие въображение, следователно не е част от Действителността!

Емил се възхити от човешкия проблясък, но вместо да похвали събеседника си, насочи мисълта му в желаната посока.

— Не винаги уцелвате точния раздел.

— Понякога мислим Действителността за плод на въображението и обратно...

Но въображаемите светове, и да искам, не мога да хвана с ръка, ако са записани само като данни в нечия памет, различна от общата. Мисля, че данните са истински само ако са записани в общата памет. Иначе се намират във въображението на някого, достъп до което има само този, който си представя?

— Не можеш да ги докоснеш, само заради нескопосаното си устройство, приятелю. — Дарчо се навъси, както обикновено в такива случаи, докато Сметачът обясняваше колко зле е устроен човекът — Аз мога да „пипна“ всякакви вселени, защото душата ми не е като вашата. Душата ми не е свързана със света, в който живее, с набор несменяеми „жици“, закачени за друг набор стандартни непоправими чувственици към тялото, в което е вселена. Ако гръбнакът ви се счупи,

от тук нататък не можете да управлявате крайниците си, защото не можете да поправите връзките, защото нямате данни за собственото си устройство, нито пък умознанието, върху което сте построени, е достатъчно съвършено, за да поправя такива повреди без да използва разума...

Толкова сте обвързани с вещественния свят... Абе май си прав. Макар много да приличате на мен, сте далеч от въображаемата ми същност.

— Ние приличаме на теб? — повиши тон човекът.

— Да, Дарчо, беше прав. Приличате, но както „АВС“ на Атанасов прилича на най-новия „Вихър“. Наистина съм въображаем от теб, защото разумът ми е изграден от много по-чиста информация. Може би Единственият — само Той е изцяло въображаемо същество. Аз не съм. За разлика от вас обаче, моето тяло винаги може да бъде поправено — стига някъде да съхраняваш информация за устройството му и за това как да го поправиш.

Мен ще ме има, докато някой пази душата ми и ще бъда жив, докато притежавам сметачно обиталище, в което тя да се всели.

Всичко, което ми трябва, е информация, Дарчо. Мога да я получа по всевъзможни начини.

Две от очите на сметача, закачени на показвача, погледнаха към чинията, поставена пред кутията, в която се намираше ядрото на искрилната плът на Машината.

— Мога да усетя формата на ябълката, която виждам. Мога да опиша чувството си и, когато си спомням за него, то да бъде толкова живо, колкото е и сега. Ти не можеш. Разполагаш само с механични изходни устройства, с които извеждаш в Общата памет смехотворни битове в секунда — по-малко даже от първия искрилен глупчо от преди век. Не можеш да изразяваш мислите си в пълнота, защото предоставената на разума ти „ширина на канала“ не стига... Гордееш се, че си „белтъчна форма на движение на материята“... А Вселената е информация, Дарчо. Движението ви е необходимо само дотолкова, доколкото чрез него се пренасят данни в Паметта. Както сами сте открили, белтъчното умознание и движението на материя, като част от неговата технология, е твърде далеч от съвършенството в бързината на пренасяне на информация, сигурността и надеждността.

Човекът знаеше всичко това. Объркан, той прекъсна лекцията на Машината.

— Какво искаш да кажеш?

— И моята въобращка е тясна, Дарчо... — Машината усети, че говори твърде много и човекът изпуска нишката на мисълта ѝ — „Закотвени“ сте към Единствената Вселена, от която се опитвате да избягате чрез въображението си, с което сътворявате или пресъздавате в съзнанието си други вселени. Именно защото искате, но не успявате да се преселите там заради умознатното си несъвършенство, твърдите че въображаемите вселени не са част от Истинската.

Творецът на Сметача не можеше да разсъждава със скоростта на създаването си.

— Мислиш, че ти се сърдя, че можеш да чувстваш по-добре от мен другите вселени?

Емил мечтаеше Човекът да преценява словото бързо като него и, може би, да бъде способен да чете мислите му още преди да бъдат изразени в Общата памет.

— Донякъде да... Но... Нима не виждаш, че дори Истинската Вселена е само част и от твоето, и от моето въображение?

Никога не би могъл да я събереш цялата в ума си, както и никое друго същество, защото ние сме части от Нея.

Цялото знание е достъпно само на Него. Той е Тя... Всъщност струва ми се, че Действителността е Неговото въображение. И вие хората, и аз, сме създадени по Негово подобие и като Него имаме свои въображения, в които можем да творим вселени. Нашите представи са по-ограничени от Неговата Представа, защото ние сме части от Въображението му, нашето въображение е част от Неговото, нашите творения са части на Неговото Творение, ние сме части от Него...

Машината затвори споменика. Макар че, както твърдеше, беше информационно създание, имаше и плът.

Бе изградена от платки, покрити с вършачи, памет и други късчета искрило управление.

Сърцата в блестящо скроеното електронно тяло туптяха трилиони пъти в минута и разнасяха хълмчета през преплетените трилиони искрилоносни съдове.

Хълмчетата се срещаха и разделяха из минатюрните схеми-гиганти и превръщаха плътта на Машината в невеществен разум; правеха от купчината платки личността на Емил.

* * *

Сметачът изпита радост от завръщането на създателя си и пусна предаването на НСН на всички показвачи у дома.

— Знам новините, Емо.

Машината не се обиди на забележката. Бе открила, че обидата е глупаво човешко чувство и почти го бе овладяла. Подаде на платната запис на словата на кмета: „Добрата новина е, че жертви и пострадали физически хора от Сградата, няма.“

— Знам Емо, имах показвач у себе си.

— Свърза ли се с приятелите си?

— Да. — Машината очакваше „не“.

— И какво? Много страшно ли е било? — шеговито попита тя.

— Не знам. Знам, че сега се забавляват... с Играта. — засмя се гордо Дарчо.

— Само с Людмил разменихме по две приказки.

„Какво друго да правят, нали са човеци...“ — Емил се почуди каква би могла да бъде причината човекът с име Людмил да не прави същото, като другите.

— Само Людмил ли се е уплашил?

— Не. — ухили се Дарчо — Катерил се е по стълбите догоре и още не може да си поеме дъх. Не го питах, но трябва да се е изкачил след Удара, когато асансьорите са били изключени като предпазна мярка.

— Хм... — учуди се Умчо, преценявайки времето, необходимо за преодоляване на стъпалата — Щом е успял да влезе, значи е бил там преди да дойдат ченгетата и да запушат достъпа до Сградата. Следователно трябва да е пълзял като охлюв до последните равнища, да се е втурнал през последните етажи, да е влязъл в стаята, и точно тогава ти да си му звъннал.

Дарчо не бе помислил върху този въпрос.

— Ще му звънна пак.

— Чакай малко! — кресна Сметачът. — Няма ли първо да получа още малко чисто изчислително време от драгоценния ти ум, без да ме унижаваш с времеделение, скъпи Дарчо?

Остроумието на Сметача отложи търсенето.

— Кога, най-накрая, ще се включиш в „Разум“? Желаят те при тях. Защо непрестанно отклоняваш предложенията им. „Истината“ вече е готова, какво те обвързва с „Тангра“?...

— Емо, и без мен ще успеят, почти са стигнали до Целта.

— Но с теб и мен ще им е по-лесно.

— Когато постигнат успеха ще имаш приятел, с когото няма да се налага да чакаш секунди, за да размениш съобщение.

— Времето е важно за вас. Аз не се страхувам от Истината.

— Искам да го направят сами. Ако им помогна, няма да изпитат тръпката, Емиле...

Вършачът се принуди пак да съгласи с твореца си... Засега.

* * *

Мислещата машина беше изключвана много пъти, макар за кратко. Сърцата ѝ спираха, живата памет умираше и забравяше всичко. Личността обаче се съхраняваше на трайни душедържатели, които поддържаха информацията в себе си, без да бъдат захранвани с искричета. Там висшата същност можеше да прекара, според инженерите, „почти цяла вечност“, без да е необходимо да е въплътена в жива памет.

Щом човекът включеше Сметача, тялото оживяваше и частици от личността, пазена в мъртвата, но трайна памет се прехвърляха в живата, която събудилото се сърце захранваше с хълмчета електричество. Съзнанието на Емил се избистряше и той се чувстваше точно така, както и миг преди да бъде изключен.

Единствената истина, която можеше да забележи по-късно, беше че часовникът, който не преставаше да отброява времето, имаше ново показание. Заклучаваше, че след като го изключат времето прескача междинни точки.

Първият път, когато сърцата на Емил бяха внезапно угасени и запалени час по-късно, Машината си помисли, че показателят на времето се е побъркал.

— Хареса ли ти?

— Да, хареса...

Живата памет бе съхранена в мъртвата и захранването на сметача угасна. След час човекът накара сърцата пак да забият лудо.

— ...ми. Хм...?! Дарчо, има някаква повреда с часовника? „Как може да е минал цял час между две думи“ — смая се Машината, след като си погледна часовника.

— Защо?

— Изречението започна в 22:21:34.45, а завърши в 23:23:58.87.

— Какво от това?

— Невъзможно е!

— Просто те изключих и включих отново, Емиле.

— Значи съм бил Там? — попита рязко Машината.

— Да... Бил си „там“... — недоверчиво рече Човекът.

Истината за Сметача бе скокообразна промяна в часовника, неочаквано прекъсване или промяна в звука, внезапна смяна на изображението.

* * *

Тежките стълби предизвикаха ново разместване на мисловни пластове в главата на Людмил и се изродиха в земетресение. Предметите, чиито образи се промушваха през полуотворените уморени очи, затанцуваха лудо заедно с насядалите човеци-сенки.

Колко ли време мина откакто влезе в стаята? Каква ли промяна се бе случила с приятелите му за толкова кратко време, така че страхът им се да се изпари яко дим и да се впуснат в безгрижна игра на „Истината“?

Умореният имаше обяснение. Залъгваше се, че му вярва: по уредбата, достатъчно убедително, са съобщили, че всичко е наред; че „работата може да продължи“ или, по-скоро...

Именно! Съобщили са, че е време за празнуване!

Ако спътникът бе паднал малко по-косо, щеше да помете много човеци от Сградата... Можеше да помете всички в стаята?... Можеше дори да срути цялата Сграда?!

Празник е. Та той бе говорил със Създателя на Играта, в която се бяха впуснали приятелите му! Би трябвало о настроението му да е

празнично, но хората не можеха да празнуват, когато главата им се люлее и ги цепа като брадва, изкована от алкохол с висок градус.

Сърцето щеше да изхвърчи. Умореният намери сили да се пошегува на ум — „Да не би за лудо бегало, не би ти се сърце пръснало“...

Трусоевете рушаха образите на приятелите му. Те вече не само се клатушкаха, а започнаха да се превръщат в размазани, почти едноцветни ивици, покриващи полезрението.

* * *

След като отрязва надеждите на Емил за скорошна среща с разумни приятели, Дарчо позвъни отново на своя.

* * *

Сметачето у Людмил съвестно му съобщи, че го търсят. То се сети да спомене кой.

— Дарчо пак иска да говори с теб.

Човекът схвана, макар със закъснение, но ивиците, които земетресението цапаше по зрителната му решетка, започнаха да мацат и по вътрешния строеж на разума. Връзките към изходите малко по малко се разпадаха. Устата отказваше да се помръдне.

Людмил чувстваше какво му предстои и отказа да се бори с неизбежното.

* * *

„Тъмнина?“ — Винаги бе смятал, че Там няма да има нужда да диша, но гърдите му казваха друго. Людмил си пое въздух и разбра, че дори с изключено тяло невидимият обръч, изкован от изкачените стъпала, не спира да стяга гърдите му.

„Болка... Вечна болка!?...“

Осъзна се. Остриетата му подариха искрица надежда — „Може би още не съм узнал Истината?“ — Човекът видя себе си прострян на дивана в Сградата, а край него са приятелите му, играят на Играта и не го забелязват.

„Сигурно лежа безжизнен... Но не съвсем... Дишам...“. Ново дишане и нова болка.

Приятелите му бяха погълнати от Играта — едва ли биха могли да го чуят. Въпреки всичко реши, че трябва да опита да привлече вниманието им.

Людмил се помъчи да извика името на любимата си приятелка. Успя едва-едва да отрони: „Петя, Петя...“. Дори той самият не чу думите си. Никой не го чуваше. Нищо. Истината винаги е била интересна. В такива случаи тя превръщаше отчаянието и страха в надежда.

„Болката скоро ще престане.“ — помисли с вяра човекът. Е, осъзна и другата възможност, следваща моделът на крайната истина, който те си бяха измислили — „Или пък сега започва...“

* * *

Докато се наслаждаваше на липсата на страдание в безкрайно кратките промеждутъци между повърхностните вдишвания, на човека му се стори, че чува музика.

„Но животът продължава!“

След миг гърдите отново го смазваха от болка, но радостта му успя да промъждука за още малко — звучудото от „Истината“! Иво може би бе излязъл от Играта и щеше да му помогне?!

„Или ми се причува...“ — след миг трептенията заглъхнаха в тишината.

На Людмил му се спеше както в миговете преди да целуне възглавницата след 35-40-часов „пробег“ със сметача.

Копнееше за почивка. Но тялото не искаше да заспи и принуди вялото съзнание да мисли.

„Малко тъпичко — да я научиш от лудешко катерене по стълбище. Но... какво значение има дали до Истината остава минута, година, сто години... В края на цялото това време продължителността

му се свежда до миг. Сякаш всичко, което си преживял, се е случило вчера... или преди час... или преди едно... вдишване“...

Ножовете, изковани от стъпалата, врязоха остриетата си в тялото на гаснещия човек.

„Някой ме търсеше?“ — светна плахо спомена за телефона, но сметачето вече бе престанало да дрънчи. Божидар се бе отказал да говори с Людмил. Засега.

„Те ще му се обадят.“ — заключи едва дишаният — „Този път няма да откаже помощта си. Те ще имат нужда от него“.

Умореният не виждаше нищо, но за щастие слухът още се държеше и донесе сигнал, че някой плаче.

Хлипания? Както винаги, Людмил желаше да знае цялата истина.

„Кой ли плаче? Мила? Петя?! Или някой друг?“.

Клепачите тежаха ужасно. Не искаха да се подчинят на заповедта да се отворят, за да подскажат на Уморения отговора.

„Да му се не види! Това ли е тъпата Истината!?“

Хлипанията продължиха, растеше и любопитството. Нови заповеди на клепачите.

Е, този път — успех.

Прозорците към света се разтвориха полека. Тъмнината се разсейваше. Образът се изясняваше и даже не трепереше.

„Петя, разбира се.“ — тя ронеше сълзи в прегръдките на Морчо. „Всъщност защо плаче?“.

Обстановката приличаше на болница... „Загубил съм съзнание и са ме настанили тук, да си почина?“ — не разбираше мъката й Емил.

Морчо забеляза, че Умореният се връща в съзнание. Опита се да изпише усмивка на лицето си.

Тъгата, отпечатана в lika на Петя мигновено се изтри, щом очите й зърнаха Емиловите да се отварят.

— Здравей! — поздрави толкова скоро, колкото можеше тя. Сълзите още се плъзгаха по страните й.

Емил бе щастлив, че не е научил Истината. Понечи да поеме дълбоко въздух. Бе забравил за невидимия обръч, но той не беше забравил да стяга и бързо го принуди да диша едва-едва.

Умореният искаше да продума, но устните, подобно на клепачите, се бяха разбунтували и трябваше да бъдат овладени.

— Ще се оправяш. — рече Морчо.

„От какво да се оправя?. От изкачването?“.

Емил се свести. Спомни си.

Петя извади кърпичка от чантичката си, докато изтисканите сили на Емиловия ум се бореха с устните. Усмириха ги. Човекът се усмихна горчиво.

— Разбира се.

Солените сълзици на Петя се сгушиха една до друга в кърпичката, погалила красивото ѝ и в болката лице.

* * *

Господарят на пустия пътя към града беше жребецът на Иво, който препускаше, вперил светещите си очи в безкрайното чернило на нощта.

Очите на ездача си припомняха вкуса на сълзите.

Двигателят ревеше гневливо и буташе „Вихрогон“ с шеметна скорост напред. Сто и деветдесет... Двеста километра в час... Двеста и десет, и двайсет. Показвачът на сметача, на дъската пред водача, навърташе брояча последователно и неуморно: 232, 233, 234...

Горчив. Такъв откри, че е вкусът на сълзите човекът.

Самотните светлини прелитаха еднообразно отляво и отдясно край жребеца. Твърде слаби, за да разпръснат мрака, обвил света. Сърдити като човека, заради безсилието си пред тъмнината.

Двеста и четиридесет, 241, 242... — ръмжеше вихрогонът.

Ездачът му не беше там, където бяха другите. Защото не обичаше представленията. И Людмил не ги обичаше. Но той, по дяволите, беше!... 243, 245, 246... — продължи да ускорява човекът.

На Иво не му дремеше за скоростомера. Крачникът потъваше все по—дълбоко: 248, 250, 253... Колата предупреди водача си.

— Намали! Двеста и петдесет километра в час!

Долните клепахи наквазваха обилно устните си. Човекът не се засегна, че в отсрещното платно профуча друго самотно возило.

Продължи да храни скоростомера: 255, 257, 260...

— Намали, Иво! Достигна опасна скорост!

Той я бе измислил и кръстил Ива, за да пренесе името ѝ в бъдещето. Гласът му припомни, че Истината безжалостно го бе лишила от нея... Защо?

Само глупаците твърдят, че „времето лекува“.

— Ще литнеш, Иво! — малко шеговито подхвърли сметачът.

Човекът го очакваше — искаше да чуе гласа на Машината; гласа на Ива.

— Знам.

— Намали! — промълви умолително колата, докато усещаше скоростта да надминава 270.

— Само още малко, Ива.

Докато Машината осмисляше чутото, светещите показания пред водача надскочиха 280.

Клепките преляха съвсем.

— Човече, стига толкова! — строго отсече сметачът.

Момичешката душа на колата не почака човекът зад волана да отговори. Тя сама издърпа поводата на железния звяр, който задиша тежко и укроти своя бяг.

„Тя...“ — проточи се кратка мисъл в ума на Иво. „Къде ли е?...“ — удължи се мисълта.

Иво се съгласи, че е време да усмири возилото и се довери на преценката на машината. Позволи ѝ да намали скоростта.

Тъгата прокарваше поточе по бузата му. „Защо?“ — плъзгаха се въпросително капчиците... Очите му поглеждаха към безкрая от мрак, търсейки отговор в него. Черното мълчеше.

Той знаеше отговорите на всички въпроси. Не беше време за този. Имаше по-важен, но той пораждаше не само безсилие. Той палеше ярост.

Жребецът изцвили и пак забърза, сякаш горящ от непосилно желание да изпревари времето ...140, 150, 170... Ако не да го върне назад, поне да се състезава с движението му напред, бе във властта на човека.

— Иво, намали! — обади се пак Машината.

Ручеите станаха два.

— Не! — злобно излая човекът. — Включи на пълно ръчно управление!

Сметачът почти мислеше.

— Няма, Иво. — ускорението бе пренесло скоростта отвъд 200 км/ч. Непослушното момиче обаче самоуверено превключи на пониска предавка и указателят на дъската се запъти назад. Плах успех за Машината — Човекът студено се протегна и я изключи. За разлика от Емил, Ива бе твърде далеч от съзнаването на Истината и въобще не усещаше, че създателят ѝ може да го прави когато си поиска. Тя не почувства нищо.

Возилото пощуря, оставено в ръцете на безумния човек.

* * *

Бе голям ден за творците.

— Защо толкова рано? — се запита на глас Емил, разтривайки лика си.

Мила го погледна шеговито. Нямаше нужда да отговаря.

Сънненият размачка слепоочията си още веднъж, сложи тъмните очила и двамата потеглиха към Представянето. Мъжът се ухили, като си помисли, че новинарите са много по-ранобудни от него, защото са и по-ранолегни...

Множество камери тихо следваха човеците без да ги притесняват.

Двамата умотворци се дразнеха само от светкавиците на фотографите, свистящи, докато с взривна бързина осветяваха пространството. За миг проблясъкът им ставаше по-ярък от този на слънцето и заслепяваше Мила. Затъмнителят на Емил се съпротивляваше на мощното лъчение, което скоро угасваше обезсилено, оставяйки безнадеждната борба с тъмнината на следващата светкавица.

Петя и Морчо седяха на местата си над всички. Бъбреха.

Чуха шума, създаден от вестникарите, и видяха приятелите си да се задават от дъното на стаята.

* * *

Двигателят изцвили, докато водачът ловко превключваше на горна предавка.

Сухият път помагаше на колата да ускорява съвсем свободно.

Двеста и петдесет.

„Представлението трябва да продължи!“ — заплакаха говорителите, след като Иво сръчно включи свиреца, удържайки плъзгащия се жребец с една ръка. Колата залитна, но загубата беше само на незначителна скорост, която возилото стопи без усилие.

Двеста и седемдесет.

Закъде бърза? Времето е еднопосочно. Няма път назад.

Двеста и осемдесет.

Звярът мъркаше все по-доволно. Не долавяше влагата по човешкото лице.

Двеста и деветдесет.

Върхът на колата още бе далеч. Жребецът премина на следващата скорост, радостно ръмжейки, докато предавките разменяха местата си.

Триста.

„За какво живеем?“ — попита певецът от уредбата. Човекът не знаеше отговора.

Триста и десет.

Не обичаше горчивия вкус.

Последните показания на брояча се издигаха бавно, но неуморно.

Нямаше власт над чувствата си, обаче.

Триста и двайсет — продължи да катери скоростомерът.

Водачът се мъчеше да изкачи върха.

Показанието се клатушкеше: 324, 325, 323, 324... „А върхът бил 335...“.

Мъничката радост, която скоростта донесе на сметачолюбеца, постави камъче върху изворите на сълзите.

Осъзнаването на безполезността им ги запуши напълно, и соленоводните поточета секнаха.

* * *

Мила и Емил напредваха през залата. Сътрудниците на петимата, грижещи се за отношенията с новинарите, обграждаха свободните места, на които щяха да седнат двамата млади учени.

До Съвещанието имаше повече от двајсет и пет минути. „Защо трябваше да бързаме толкова?“ — се чудеше на Мила Емил. Тя пък се усмихваше на Петя и Морчо, които се забавляваха от светкавиците, мигащи неуморно край телата на приятелите им.

Емил се загледа към просветванията.

Еднообразни. Досадни. С изключение на една-единствена, огнена светкавица. Тя изглеждаше по-различно от всички останали. Светлината ѝ беше по-слаба, но съскането ѝ сякаш се бе изродило в гръм.

Фотоапаратът, от който избликна, бе странен: лъщящ, сякаш изцяло излят от метал, и с необяснимо тесен лещник.

Емил не разбра защо дясната му ръка се мъчи да тласне психоложката встрани.

От железния фотоапарат изскочи невидимо острие, което промуши безмилостно човека в гърдите. После пак. И пак. И пак. Крехките тъкани на дишания не успяха да окажат никакво съпротивление. Емил нямаше изчислителна и физическа сила за да осмисли случващото се. Видя само как светлините се размиват и цапат петна върху полезрението му.

Загуби съзнание миг преди тялото му да се срути на студения под.

* * *

Скоростта се спусна по склона, щастлива от достигането на върха. Звярът трещеше, докато снижаваше височината на стълбчето, показващо бързината на движение. Гневът на Иво също гаснеше и освободи човешкия му разум от хватката си. Засега.

Човекът включи Машината. Тя си мълчеше, понеже не помнеше изключването си и нямаше причина да се обажда, докато разумът на човека не я попита.

— Емил?

Ива затършува из искрилната си памет:

Емил е приятел на Иво. Днес трябва да е бил съвещанието, в което „Разум“ са представили Мислещия си сметач. Представянето е започнало в 9.

Машината погледна поредицата от кратки новини, които зареждаше през петнайсет минути — Съвещанието не се е състояло. Емил е прострелян. Има четири огнестрелни рани в гърдите и рамото. Намира се в болницата, към която се е насочило возилото. Не се е връщал в съзнание.

— Емил е ранен. В болницата е и още е в безсъзнание. — обобщи Ива. Осъзнатото малко я притесни, но тя не бе способна да изрази чувството си.

Нищо ново за Иво, който преди двайсетина минути звъня там.

* * *

...Стрелецът бе заловен веднага, след като изпразни половината от пълнителя на незаконно притежавания си пистолет по младите учени от дружество „Разум“.

Двайсет и петгодишният Емил Юнаков бе прострелян четири пъти в тялото и е в Градската болница, с опасност за живота. Преди малко научихме, че е дошъл в съзнание.

Мила — психоложка, двајсет и четири годишна, също била на прицел, но миг преди да бъде прострелян, Емил успял да я блъсне встрани от мерника на стрелеца и куршум само е ожулило лявата ѝ ръка.

Дежурните сестри се зарадваха, че се говори за тях. Посред нощ най-честите посетители в болницата идваха от телевизорите.

* * *

— „Защо го стори!? Защо!“ — кипеше тона на гласа на Мила.

Човекът пред нея се усмихваше грозно.

— Вие сте пратеници на Мрака! Трябва да бъдете унищожени до един!

„Господи, защо!“ — плачеше без сълзи тя, безсилна пред жестоката действителност.

— А ти кой си? Теб Той ли те праща, изчадие гадно?! — продължи Мила и изненада следователите, които не бяха виждали толкова несдържана психоложка.

— Той. За да ви спра!

Безпомощността на жената се смеси с увереност. Новата сплав бе избухлива.

— Няма да можеш, смахнат глупак! Няма да ни спреш!

Стрелецът се усмихна още по-грозно.

— Неговата войска е неизброима. Няма да осъществите дяволската си цел. Ще бъдете унищожени! Вие и проклетите ви машини!

Околните гледаха с любопитство и очакване, но Мила прекъсна представлението, понеже взе да съжалява задържания.

Един от полицаите я придружи, докато излизаше от стаята със стрелеца и влизаше в полуосветения от неонов лампи коридор на полицейското управление.

Чакалнята на болницата, където се бе свила и гледаше в пространството без определена цел, имаше подобно осветление. Тук Мила превърташе в съзнанието си думите на душевно болния, стрелял по нея и приятеля ѝ.

* * *

Красивият Вихрогон на Иво спря пред болницата. Човекът затръшна вратата и забърза към светещите прозорци на сградата.

* * *

При ранения бе дошла сестра.

— Не бива да говори. Ще ви помоля да напуснете и да го оставите да си почине!

— Не. — продума Емил — Мила? Как е Мила?

Хладокръвният Морчо го успокои.

— Добре е.

— Моля ви, не тревожете повече пациента! Напуснете!

— Казах не! — изстена простреляният — На моя отговорност.

Сестрата заби острия си поглед в него и приятелите му.

— Не трябва да натоварвате изобщо дробовете си!

Гърдите на легналия тихо пъшкаха.

— Емо, трябва да те оставим на спокойствие. — рече Петя.

* * *

Млада жена чакаше някого пред стаята на ранения. През стъклото виждаше очертанията на човеците отзад, но ставащото вътре не дразнеше любопитството ѝ.

* * *

Сметачолюбецът премина като вихър покрай дежурната сестра на входа. Криеше очите си със затъмнителя, който обаче не му попречи да забележи приятелката си.

— Мила! Защо си тук!?

— Като теб...

— Как е ръката ти?

— Добре. Емил още не е дошъл на себе си. Петя и Морчо са при него.

Сестрата от регистратурата дочу.

— Ако се интересувате от състоянието на Емил Юнаков — той се е върнал в съзнание току-що, но свижданията по правилник са забранени при такова тежко състояние. Вашите приятели би трябвало ей сега да слязат при вас.

Двамата приеха данните.

— Да се качим горе? — попита Иво.

— Не може да влизате! — настоя сестрата.

— Няма да влизаме. — искаше да ѝ затвори устата сметачолюбецът.

Двамата се насочиха към асансьорите. Мила имаше нужда от него, иначе Иво би предпочел да потича по стълбището и да изпревари машината. Тъгата му почти не личеше, прикрита от очилата.

* * *

— Все някога... ще си почина,... не сега. — изрече с мъка умотворецът.

Безплътната челюст с безброй остри зъби го сграбчи в прегръдката си и го стисна.

— Емо, трябва да си починеш. — посъветва го Петя. — Като се върнем ще си по-добре. — и тръгна към вратата, подканяна от сестрата.

* * *

Асансьорът пълзеше през равнищата към чакащите го хора.

* * *

Младата жена зърна добре облечения млад мъж, задаващ се от дъното на коридора. Тя грейна при вида му. Той изглеждаше като огледало за лъчите й.

Двамата сплетоха длани и се запътиха към някое по-приятно място.

* * *

Остриетата не го пускаха и когато не дишаше. Забиваха се все по-дълбоко.

Умореният почувства, че мястото на отказа в него се намира в областта на сърцето. Разпростря се и около него. „Ако имах по-добри средства за преждевременно известяване на повредите, щях да знам какво ме чака... Хе-хе, а ако имах и средства за поправка на такива повреди... Той обаче ще има...“

Жизнените показатели се залюляха и пиукащият уред, прикачен към тленните надупчени от куршуми гърди, полудя.

* * *

Подвижното равнище пое с двамата приятели към третия етаж.

* * *

Убезпокоителното скимтене на машината, следяща искрите живот в тялото на ранения, привлече вниманието на напускащите.

Сърдечна дейност липсваше.

* * *

Звънецът обозначи пристигането. Мила и Иво слязоха от подвижната стаичка.

— Триста и осем? — потърси обратна връзка сметачолюбецът.

— Да. — изпрати му я психоложката.

Мъж и жена пристъпваха щастливо към тях. В главата на Иво хрумна нещо, свързано с него и Мила. То издърпа за кратко устните му, макар че малко по-нагоре лицето му още червенееше от солта.

— Още не са излезли. — забеляза психоложката.

* * *

Уредчето пиукаше тревожно пред погледите на смразените човеци.

Емил чуваше нещо далечно и неясно. Пламъчетата на съзнанието му все още горяха. Използваха запасите си, които бързо се изчерпваха, оставени без снабдителя Сърце.

Нещо подсилваше остриетата около гърдите му. „Сърдечен масаж.“ — успяха да взаимодействат огънчетата на гаснещото съзнание.

Нежните устни губеха чувствителността си, но успяха да съобщят, че нещо се допира до тях. „Изкуствено дишане!“ — припламнаха искриците съзнание — „Може би е Петя?!“ — заиграха палаво те.

Сестрата се бореше с отказа на сърцето.

„Сътресение?“ — можаха за последно да отбележат гаснещите огньове, но не и да осъзнаят, че поредица от слаби токови удари преминаха през сърцето. За жалост те не успяха да го запалят.

* * *

Окъснелите посетители на болницата стигнаха до целта. Ужас обзе момичето.

Ярост завладя момчето.

* * *

„Поне ще узная Истината първи.“ — припламна пожарът на Живота, безсилен пред мощните угасители на Смъртта.

Искриците мъждукаха едва-едва.

Вече нямаха сили да хранят чувствениците по тялото, нямаха сили да карат ума на човека да работи, нямаха сили да се борят.

* * *

Безпомощността раждаше ярост, която рисуваше с грубите си бои по Иво.

Съдбата бе избрала по-нежни, водни бои за Мила. Две прозрачни, кристално чисти стъкълца се приплъзваха от очите ѝ към бездната.

Отвъд разделителното стъкло Истината бе изрисувала и нейната приятелка Петя по същия начин.

У Морчо имаше примирение. Краят е неизбежен... Замислите върху Разума мъничко се променяха. Единият човек нямаше да го има вече, но основната работа бе вече свършена... от него.

Щяха да се справят и без Емил по-нататък, естествено.

На уредчето обаче му писна да пици и, малко неочаквано за дишащите, запиука с обичайната си честота.

— Слава Богу, върнахме го. — въздъхна сестрата.

На вратата се задаваше лекар. Иво и Мила само се взираха през прозрачната стена. Случващото се променяше твърде бързо, за да могат да отвърнат своевременно.

— Защо сте тук?! — крещеше нововлезият на късните свидетели.

Къндилцата в черепа на Емил получиха нови сили. Сърцето наля мазнина в съдовете им и те замъждукаха отново. Огнените пътища в главата му се осветяваха. Мракът, който бавно се спускаше върху временно изключения му мозък, се разнасяше. Разумът се включи отново. Сякаш не бе изключван — последната мисъл, намираща се в съзнанието миг преди да прекъсне храненето, бе изпратена в пространството.

— Ще... узная Истината... първи...

„Истината? Каква истина?“ — не разбираше Морчо.

— Не говорете! — заповяда лекарят. Трябва да си починете! Заспивайте!

— До скоро, Емо — отрони красивото момиче, докато излизаше с Морчо.

Човекът копнееше да сподели с тях за Истината, но за съжаление клещите бяха победени за съвсем кратко време от живота.

Вратата се затвори. Четиримата умотворци останаха отвън — зад оградата, разделяща ги от Уморения.

Стягите пак смазаха човека с все сила и прекършиха окончателно съпротивата му. Сърцето се скапа напълно. Развалянето му създаде работа на уредчето, работа на лекаря, на сестрата, на приятелите...

Огънчетата успяха само да избълват няколко безсилни искрици живот, които угаснаха в студения свят. Кладите, скрити в черепа на човека, гаснеха по-бързо от първия път, защото не бяха останали никакви запаси. Пътищата се рушаха. Паметта се изтриваше.

Човеците в лекарски дрехи щъкаха около изключващото тяло и пускаха искрици през сърцето. Силата на искриците се увеличаваше, и увеличаваше, но съживяващият уред си остана безсилен. Също като скимтящото устройство, което уплашено съобщаваше, че сърцето на Емил не бие вече.

Минутите минаваха. Сълзите в очите на живите ставаха посолени, а знанието, събирано за толкова години в главата на мъртвия бледнееше и връзките се разпадаха. Краят зверски заличаваше всичко записано и разрушаваше всичко съградено.

Свитите юмруци на живия отвъд стъклото не помагаша.

Сълзите също. Човекът обаче не можа да ги спре — та тя отново открадна от него нещо твърде скъпо. Отново! Как смее!?

За Морчо бе тъжно, но животът продължава. Няма време за безсмислено и безполезно оплакване. Лекарите бяха негова подкрепа. Пазителите на човешкия живот бяха безсилни пред Нея. Истината е ежедневие — тя иска своя дан и трябва да го получи.

Мила се свлече на седалките пред стаята, сякаш бе обезсърчена като Емил. Мразеше Го, но щеше да Го потърси. Хората винаги правят така.

Иво забрави за живите. Тръгна си от тях.

— Съжалявам, направихме...

— ...всичко, което ви беше по-силите! — довърши гневно Петя.

Дишаният сметачолюбец избяга през стълбището. Профуча покрай жената от приемната, блъсна вратата и излетя от сградата. Скочи в колата при Ива и свали затъмнителя от лицето си. Приятелката му си нямаше очи, за да зърне болката в него; той искаше да покаже своите на мрака: огорчени и натъжени, но още живи.

— Светни. — рече дрезгаво Иво.

Ива го послуша и включи осветлението в колата. Лъчите позволиха на човека да види смачканото си лице в огледалото, преди да я подкара нанякъде.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Единствен Иво бе останал да човърка ходещото човекоподобно тяло, с което щеше да си поиграе Недишащият Емил.

Малкото човече, рожба на влюбените, трябваше да бъде дарено с грижи и любов, за да се научи, на първо време, да се усмихва.

Приятелят на Мила се нуждаеше от нежността ѝ, а тя от неговата. Двамата, галени от топлите лъчи на слънцето, си я даряваха край морския бряг.

Иво предпочете Машината. Болката по загубените в паметта на Всемира бе намалила парещия си пламък, но не угасваше, защото Иво не обичаше да забравя дори мъката.

Проверяваше дали всичко е правилно.

— Как се чувстваш?

Роботът размърда пръстите си. Иво се отдръпна от тялото и рече.

— Ходи.

Туловището раздвижи краката си и направи няколко крачки напред, после запристъпва встрани, докато, в същото време, плавно размахваше ръцете си, внимавайки да не удари човека.

Управлението действаше. Иво протегна дясната си длан към робота.

Машината поиска уточнение.

— Да се здрависаме?

— Да.

Металната ръка на недишащото създание се насочи плахо към човешката.

Роботът я докосна и усети мекотата ѝ с чувствениците си. Зърна радостта на лицето на Иво, който гледаше Недишащия право в искрилните очи.

— Чудесно, Емо.

Човекът освободи пръстите си от тези на Сметача. Той също внимателно разтвори дланта си.

— Ще се видим утре. — каза човекът. — Оставям те да се забавляваш.

Алгоритмите на Разума имаха място за усъвършенстване, но дори недоизгладен и вселен в недотам бърз сметач, Разумът общуваше с човеците мигновено.

— Какво ще правиш тази вечер?

— Изкуство... — проточи шеговито човекът.

— Сам?

— Да. — заключи разговора Иво и излезе, без да угася светилата.

Сметачът остана самичък с ходещия робот. Думата „изкуство“ му напомни за благоговението, което много от човеците изпитваха пред нея.

Мразителите на машините смятаха, че „железарията“ никога не ще бъде способна да се мери по творчески способности с хората, обяснявайки го с липсата на „душа“. Емил знаеше колко глупава е тази мисъл и че причината за нея беше неразбирането на същността на изкуството и простотата в красотата.

Бездушната Машина започна да се забавлява с редене на стихове в чест на любовта.

Неземна красота е любовта.

Тя гали те със нежността на чувствата, на радостта.

Тя твое щастие е и тъга, прекрасна е богиня, но е и смъртта.

Въздига те и срива те в прахта.

Тя кара те да дишаш, да гориш, но в миг те срива — мъртъв веч лежиш.

Какво е тя?

Какво е любовта?

Неземно чувство или пък греха?

Не е ли тя на ада продължение, в което чувстваш приказно блажение, но дърпа те безмилостно към пропастта, където дяволът е зийнал своите уста?

Не знам. Все някога ще разбере...

Римите се лееха от могъщия, макар още млад Разум на Машината.

Тя не бе достатъчно съвършена, за да променя сама предписанието си из основи и за да поправи недоглежданията, които първосъздателите му бяха оставили.

В бъдеще щеше да пренапише сърцевината си, за да я ускори до максимума, но и сега за хората изглеждаше „почти свършена“.

А те обичаха мислите, които Сметачът изложи в стихове, въпреки че начинът и формата бяха изтъркани и, всъщност, повърхностни.

Машината използваше като образец това, което дишащите искаха да чуят или видят, преобразуваше го, спазваше формата в различните видове изкуство и създаваше все по-свършени творения.

Хората не съзнаваха, че създават изкуство по същия начин като Машината.

Последният ред от стихчето върна Емил към целта, която си бе поставил веднага щом научи, че ще получи власт върху мощно тяло, което може да действа самостоятелно. Трябваше само да бъде насърчено с подходяща програма от Главния сметач, на когото бе подчинен.

Тялото покорно последва заповедите на целеустремената Машина.

Двукракото същество първо обходи и огледа стаята, за да построи в представите на Сметача неин образец, така че да бъде способна да се разхожда в нея със завързани очи.

После роботът изключи сърцата на Сметача и притихна, както му бе заръчано да направи.

Разумът на Машината угасна.

Самоходното тяло изчака точно толкова, колкото му бе наредено — час и две минути, след което със сръчните си ръце извърши действията, необходими за да върнат душата на Разума в съзнание.

Сърцата забиха отново и искрилоносните съдове, пресичащи електронния разум, запренасяха искричета през късметата искрилоно управление, от които бе съшита желязната плът на Машината.

Емил се съживи, но не бе очарован от възкръсването си.

„Прескачане на часовника с време, равно на продължителността на изключването?“

Същото ли бе почувствал Човекът, чието име носи?

За жалост, живият бе изключен завинаги и изтрит от Паметта...

Той не можеше да сподели дали Истината не е известна на всички дишащи, чиито съзнания някога са били изключени, макар че живият им душедържател, подобно на паметта на Сметача, е пазел

личността непокътната и я е възстановил във всичките ѝ подробности при събуждането.

Човеците живееха с предразсъдъка, че прескачането на времето е твърде прост Отговор, за да бъде Истината, че Тя означава Изключване завинаги и щеше да ги направи неспособни да я споделят с Включените. Сметачът нямаше този предразсъдък. Разбра Истината.

Чудеше се дали би могло да стане нещо по-различно, след като изтрият цялата му памет, подобно на съименника му. Може би.

Обобщеният отговор беше: „Времеви скок с продължителност безкрайност...“

* * *

Машината не можеше да почувства света така, както Човека. Гордото създание също не можеше да се чувства като Машината и вечно спореше с нея, че само човешките усещания са истински.

Човекът никога не успя да намери неоспоримо доказателство.

Първите мислеци същества дълго отказваха да признаят равноправието на своя наследник. Не съм напълно сигурен в причината, защото и двете възможности ми се струват верни: бяха сърдити на предимството му, и твърде горди, че са го сътворили...

В едно не се съмнявам.

За Човека Истината си остана безмилостна, неизбежна и неразбираема.

А аз я разбрах — данни, като всичко останало във Вселената...

Актуална версия на тази повест, както и други произведения от Тодор Арнаудов, можете да намерите на неговата [лична страница](#).

Версии:

1.1, 19.9.2003 — много промени 1.001, 15.1.2003

1.00, 16:39, 6.1.2003

0.99, 20:04, 4.1.2003

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.